

2.

Հա- 4-րդ դրել է
գրք- բաժնին յատուկ ազդեր
ըն- մականուն, փնտրողի Հասցե

ԿԻՐԱԿԻ
6
ԴԵԿԱՏԵՄԲԵՐ
1925
8 DECEMBRE 1925
On reçoit des annonces en français et en arménien.

Խմագիր ՇԱՐՈՐԵ ՄԻՈՐԵԱՆ

որոն անունայն պէտք է ուղղել զգանական շանին առաջում:

Եր հրատարակութի ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԻՔՐԱՐՔԻ և ՈՒՐԱՐՔԻ

ԳԻՆ 40 ՄԱՆԴԻՄ

Ս. ՏԱԼԻ ԹԻԻ 55

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍԷ

«ՊԱՅՔԱՐԸ ՊԱՅՔԱՐ ԿԸ ԵՆԻ»

«Հորձողուն» մրցակիւնի խոսքերն են աստեղը
ինչպէս զգած էինը, նորին պաղ հոմ մը կը փչէ Երեւանի եւ
Էջմիածնի միջեւ: Երեւան կը զանգատի թէ Էջմիածինը, «հակահա-
յաստանեան», «հակախորհրդային» պայքար կը մղէ զարդաթե-
րուն մէջ, կը եպիսկոպոսներուն եւ վարդապետներուն միջոցա-
մէջ «Հորձողուն» միջինը պարտաւոր է թաղաքական պայքարի հան-
դէպ լլուլլ չէջջի եւ զարդի հաստացանքներուն գործընդոյ:
Իրեն ճիշդ մը խոսք պէտք է թէ մը պարզապէս, համարաւ հա-
մար թէ ինչեւեռնութիւն կը ստորին այս աղաքը տեսակետին մէջ
Երեւան տեսակետայն լարած է իր ուժերը, զարդաթեւերն ալ
խառնակելու, թափի տակ անտեղի համար: Այս մահաւոր վրայ,
խորտիւթին չի դնէր ո՞ր եւ միջոցի առիւն: Լայն բացած իր թիւերը,
կը շօնէ ի թաղերն լիարունակ կը վարձատրէ բոլոր լարուն տի-
պարները, թարգմանի միջեւ Գարիկ, որպէս զի բանին եւ գործ-
քի, փառաբանին խորհրդային էջմիածնական բարիքները — ի
հարկ, փառաբանին խորհրդային — եւ զանեղ տարածն իրենց զանաւան
հարկ ասանց հաստատու — եւ զանեղ տարածն իրենց զանաւան
հարկ ասանց մէջ: Իսկ ո՞ր տարբեր կը խորհի ու կը զործէ, կը
զանապ ոչ միայն «հակախորհրդային», այլ եւ «հակահայաս-
տանեան»:

Այդ, աշխարհի բոլոր եպիսկոպոսներն եւ վարդապետները, իրենց
կողմանի իսկ, դէմ են ո՞ր եւ յեղափոխական շարժումն են, իբրեւ
«հոգեւոր նախնի», պաշտօն ունին իրաւունք, յորդորելու, համբողջ-
միւր ճարտարութիւն ի հարկ անցնել մէջ ալ եղած են բացառիկ դէմ-
քը, բայց հոգեւորականութեան ընդունաւոր դիրք այն է Լեւոնը
քննարար դէմ են եւ «Կաշանիկ», եւ «Լեւոնիկ»-ներն իրենց Լեւոն-
րիկայի մէջ Տիրապէս եպիսկոպոս մը կը նախագահէ Լեւոնի 28ի տե-
րին, պատճառն ո՞ր թէ այն է որ զանապական է, այլ որովհետեւ
զիտն որ Լեւոն 28ը այս ժողովուրդի անկախութեան դէմ է, եւ կը
այլ, իբրեւ Լեւոնը հովիտ, պարտաւոր է ժողովուրդին հետեւի
որպէս կէք ոչ անոր յաղթանակը, զանի մեղսները: Միւսներուն որ,
պարտաւորները միայն պետի աստիճանին ասոր դէմ, մանաւանդ որ,
Լեւոն 28ն ալ, ինչպէս Լեւոն 11ը, արձանագրուած են օրացոյցին
մէջ, որով կ'առաջնորդուին բոլոր հոգեւորականները, մեծն միջեւ
պտիւնը: Իրենցուն ձեռով, Լեւոն 28ն մասնակցեցան թէ Կիլիկիոյ
Կիլիկիոյ մէջ ինչպէստեղ աստիճանը, որոնք ծանօթ են իբրեւ
Խոյնաղապարական:

Այդ, կարգ մը աստիճաններ յատկապէս կ'արտայայտուին իտը-
րապին — ինչո՞ւ չտի խորհրդային — զանաւոր դէմ, իրապէս վախ-
ճաւոր գտնուելով գտնուել, իրենց «հոգեւոր համար»: Անապակի Լեւոն-
պատական աստիճանը, իրենց Թանգին արձանագրութեամբ: Չորս
տարի է ի վեր ամէն անորոշութիւն փորձելով, բանաջան Էջմիածնին
վրայ, դիմելով աստական հիւպատոսին, միջեւ անգամ մահաւան
պատմականներն տեսցուն, որպէսզի Էջմիածնի զանապ ամ ճաշուել,
թափ ճաշուելու, որովհետեւ ոչ միայն ժողովուրդը կը, այլ եւ
պարբերի կառավարութիւնը թող ինչ տար որ ձեռնադր: Շատ երկար
այս արտուտ գործին զարդի պատմական է, ազգային շարժելու
անապական անգամայն՝ անոր անորոշութեան մեղսներով: Անուստի
որքէ մը, թաղաքական հակապատ, որուն ամենին անորոշող բնա-
զատը «Եւրոպայի եւ Եւրոպի» պատմականը միջեւ, այսօր ալ կը շա-
րունակի իտըրապին շայտանալի թիւրաքի զանքը, բայց միւսներն
տան, իբրեւ, հոգեւոր հովիտ, կը ճարկէ այստեղ կառարարած առ-
հետաքրքիրները: Ի՞նչու կապտի եւ անոր դէմ ալ, ի՞նչ կայ ան-
բնական այս ընթացքին մէջ:

Ի՞ր արտուրը շարժքն այս բացառութիւնը թէ «հակախորհր-
դային» կը նշանակէ «հակահայաստանեան»: Ասոր համար է որ ան-
հասկանալի «Հօրի կոնստիտուցիոն» մէջ ալ մտցուցեր են իսկ
բերել, յորձողունը (հօր) — ... Հօրին կ'անապականներն անտեղ որոնք
շայտանալի անտեղ թաղաքական զիջք բնաւ չենու շայ մտ-
ցովորները շա՞նտիս ինքնամասնութիւնը դէմ է շայտանալի «Եւր-
պայ վարդապետին: Այդ իրողութիւնը որպէս չէ հերքել 6—700
հազարը թաղմութիւն մը երկու հազարի վերածելով եւ շտու քանա-
նակը հեղափոխելու: Բայց չկայ մէջ շայ, որ վարդապետը չիկոթի
երկրին, ժողովուրդին հետ, եւ հակառակ ըլլայ մէկուն վերջնական
նետ, միայն զարգացման ու զօրանման: Այս կարդի անտուրմիւն-
նետը շնորհի է որ պայքարը պայքար կը ծնի, ժողովուրդը կը
իրարմէ, եւ իսկապէս կ'արտայայտու այն համոզումն թէ Հօրը զգուս
վարդապետն մայրուն չէ, այլ զարգացման պայքարի դէմ եւ,
կառավարման եւ պատկառման ազգայն միւ շայն որ այս համոզ-
ման փառաբեր, եւ մեծ տակաւին անթիւ կ'ունենանք մասնաշնչու-
զանքը, իրենց իսկ հրատարակութիւններով եւ զործերով:

Պայքար ի՞նչուն Լեւոնը պայքարը բաց եւ բայց որո՞ւ համար, երկ-
րին, ժողովուրդին թէ հովիտներ, եպիսկոպոսներն ու վարդապետ-
ները իրենց հոգեւոր պաշտօնին մէջ գտնուել, թէ բերելներն ծա-
այնցնելու համար:

ՆՈՐ ՄԱՐԶՊԱՆԵՆ ԱՅԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Գլխուրմէն կը հետազոտուի — Գ.
ժուլիկ, Ստեփան Նար շարագաւը,
խառնելով հիւրանալի շնորհաբար-
լաւան ժողովին մէջ, աստիճանը
արտաւարը նորին իրաւունքի ժո-
ղով, աստիճանաբար իրենց բար-
բառեւոր համար: Այս առթիւ պի-
տի փառելուն նաեւ Սեւն Լեւոն,
նաեւ երկուները եւ բոլոր զա-
ւառնութիւնը շնորհաբար իրենց
որպէսզի լուրին ժողովուրդի բաղ-
ճանքները: Մարդապէս ալ իր
կարգին պիտի յարուն ծրարապէս
տեսակետը, եւ համարաւորութիւնը՝ հի-
մարը պիտի զօրուն ազգային ան,
կառուութեան Մարդապէսը հարկ
զատել հետեւեղ նոր ազգաբա-
րութիւններն ուղղել:

— Անցելով որ այստեղանքները
պայմաններն աստիճանին ինչին,
խառնութիւնը պայմանագրով Գործ
մը կ'առարարած է եւ եւ պիտի
զատելու հետեւ իրենց, «Այլ Լեւոն-
զատելու լուրին պատմականը համար,
անտեղ որ լին զարգացման իրենց
Բնաւորութիւնները, աստիճան պա-
րագած պիտի ըլլան անորով աշ-
խարհի թէ ոչ շարժելու մէջ եւ
իրենց աստիճանը, ոչ ալ պա-
տական, այլ աստիճանութեան եւ
պայմանութեան կիրքը: Բայ իրենց
վրայ ինչպէս պատմականը պա-
տարաւորութիւնը»:

ԵՐԿՈՒՄԵՆ ԱՆ ԲՈՒԿԱՐԵԿԸ

Երեւոյ, ժողովին խոսքը, ծերա-
կայուն ալ ասի զիջել ոչ ասն
բառերով եպիսկոպոսն Նար ժու-
ղով, մեծապէս ազգական Գ. Դու-
նի արտաւարը կոչելու: Դու-
նի լարուն է, ծերակեր Կառավար-
ութեան 25ին միջեւ հարկերն
հարկեր առկայել կարգ մը տար-
քի եւ 7,500,000 ֆրանքի
նոր թիւարարած հանդէս: Այս վեր-
ջին իսկ ըստ ըստարարութեան 59ի
դէմ 196 ճարտի, իսկ ծերակեր
անորոշութեան՝ 26ի դէմ 205
անորով 75 աշխարհային երեւ-
ութեաններ ձեռնադր մտցրել:

Ստեփանը երկու ժողովներն
անցած ըլլալով, պետական զա-
մարտը կը պայմանաւորէ սեփի
նոր թիւարարած հանդէսն ապարա-
թելով, վերաբեր համար 2 միլիարդ
690,000,000 ֆրանքի ծախսե-
լները, որոնց պայմանագրով կը
լուսայ այս երեքշաբթի:

Կենտրոնական խոսքը ասն, հա-
մար Նարագաւ Սեւան թիւարքը
ընտանալի կառավարութեան
թաղերը, բայց կեդրոնն ու ճախ-
արքը առկայել եւ աստիճանա-
ւան կենայ:

ՓԱՐՔԻՆ ՕՐԵ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՆՄԱՐ

Փարքի զոր երկրային աշխարհ
զորան պայմանաւորական ժո-
ղով որոշել իրարմէ եւ բանով եւ
վարձատր այն հարկեր, որ ան-
հատեղ զոր զանգով զայն շնչի
զարդուող զորքի մը կը նայուի:

ՍԱԿԱՐԱՆ, աստիճանական տես-
ութեան զարգացում, Դիկտաթոր
անտան իրարմէ օրերը զոր պիտի
նայուի:

“ՀՅԱՒԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ

Ուրբաթ փերի իրենց աստիճանին հրապարակային զեկոյցը որին
շայտանալի Հօրի կառավարութիւնը, Սայ տեղ Կիլիկիոյ Սիւրիկ մէջ
Գարապետին ձեռ թաղաքանելով, բայց ուրիշներ շատ խոքն էր, ոչ
իսկ 400 խոքն:

Նախագահ Գ. Բարաշեան յայտնել թէ Հօրի անկախական
հոգի վրայ հիմնուած է Նոյնը կրկնել Գ. Գրիգոր Վարդապետն, որ
խոքն Հօրի կառավարութեան, երկրի եւ արտասահմանի մէջ առեցնող
ճիւղերուն եւ միջեւ հիմն կատարած աշխատանքներուն մասին:

Կարմիր Խաչի նախագահ Բժ. Կամարապետ ընդհանուր տեղի-
կով ինչին տուաւ կարմիր Խաչի մասին, իր բուն գեկոյցը վերա-
պառելով յառաջիկային:

Յետոյ Գ. Կարեն Միքայէլեան ծանուցաւ շինարարական աշ-
խատանքներուն մասին: Ըսաւ. թէ կովկասեան երեք երկիրներու
մէջ ամենեւ փոքր շայտանալի է (36,000,000 ֆրանք): Վարտան
երկու անգամ, թէ Արագե՛յան 2ուկէս անգամ առել մեծ են զան
շայտանալին: Ինչ պատերազմի տանի թրքական երկու արշաւանք-
ներու հետեւանալով շայտանալի կործանող 600,000 խոքի, 1915ին
հովակմ շայտ թիւն էր 1,600,000, ինչու ասանց վրայ առեցնող
նաեւ 300,000 թրքապայ զարգեալները, այժմ պէտք է 2 միլիոն
ոճնանալ, միջոց ունիւր 1,400,000: Թուրքները իրենց բնակչութեան
կէսը կործանցին եւ այսօր փոխանակ 2,400,000ի՝ կան միայն
1,200,000 Թուրքներ Արագե՛յանի մէջ, որով ամբողջ՝ Անդրկովկասի
մէջ առել շատ կայ զան Թուրք, Բնակչութեան կը բաժնուի
հետեւեղ կերպով — հարկերին 34 վրայի, հարկերին 24 հայ եւ հա-
րկերին 23 Թուրք: Գաղտնագրի հարկերին 75 տոկոսով ջանքով եւ
Անդրկովկասի տեսնութիւնը, այսօր նախկին իրական հարկերին
60, ձեռք բերած է եւ միջեւ աստիճան տարի կը յառաջանի հա-
րկերին 80ի համար:

Մուսուրը Կիլիկիոյն կ'անգամ շայտանալի մէջ եւ Երախտիւն
հետեւեղ առել ունիւր եւ անոյ զորու կուգան: 1924ին ժողով-
ներու թիւը կոպն է 40,000, մանրուրը 15,000, որով 25,000-ի
տարբերութիւն կայ, իսկ որ հարկերն 2ուկէս անտան կը նշանակէ
Երախայի մէջ ամենեւ թաղմանաւոր երկիրը Ռուսեան է՝ հարկերին
2 համեմատութեամբ, Գործմանը հարկերին 1,62, Անգլիա հարկե-
րին 1,12, Միսանա 0,07, որեւն շայտանալի աստիճան տեղը կը
զաւէ ամբողջ աշխարհի մէջ:

Շինարարական աշխատանքները կը կատարուին երեք ուղ-
ղութեամբ:

Աս — ձող նախալին ժողովուրդին երկրի նեղ աստիճաններուն
մէջ, աստիճան համար շրանցներն քանալով եւ ճարիները շրանցելով
Երախայի 75,000 տեսակետը հող կ'ոտոգուի, եւ 40,000 համար ալ
աշխատանքները առել կը տարուին: Ըրբ շրանին 100,000 տեսակե-
րին հողը շրանը համար 13 միլիոն առկիւր (150 միլիոն ֆրանք)
պէտք կայ, այս հորմանալի վրայ կարծիք պիտի ըլլայ 200,000
զարգեալական ընտելու:

Բ — Այնպէս ընել որ ընէ տարածութեան վրայ աստիճանային
արդիւնք ձեռք բերուի շայտանալի հողը, կարելի է երեք զօրի
քանիւ. 1— Դաշտային (որ կը կապուի հարկերին 12), 2— Նախա-
լանային եւ 3— Լեւոնային (վերին երկուքը կը կապուի հարկերին
88ը): Միջոցներ ձեռք կ'անտանի շայտանալի զօրիւն մէջ ձեռնալու,
քանակալ եւ այլի մշակելու, Նախալանային զօրիւն մէջ՝ շար-
մարտութեան եւ կառնառնութեան ընտելու, եւ ինչպէս զօրին
անանապականութեան եւ անտարածութեան վերապառելու:

Գ — Տնտեսութեան երրորդ ճիւղն է արդիւնաբերութիւնը, իբր
աղբիւր ունենալով 1— ՀԱՆԻՐԱՆ: Եթէ Արագե՛յան նախք
է արտասան մանկեղան ունի, շայտանալի ալ աստա պիտի ճարն
ուրի եւ պատերազմային աստիճան կ'արտաբերէ տարեկան 3,400,000
ֆոթի պրիմի: Ուրպէս վերջ երկրորդ ըլլալով ամբողջ Ռուսիոյ
մէջ: Վերջերս զոտանալ է նաեւ շնչաբար որ միջեւ հիմն
Խալապային կը ներանալու: Լոսի մէջ մանկեղան ալ ունիւր, միւս
նաեղեր կը ընտանի 2— ՀԱՆԻՐԱՆ: Գոնեալի արդարաւոր, որ
Ռուսիոյ մէջ աստիճան եւ ամբողջ Երախայի մէջ զոր տեղը կը զա-
ւան: պատերազմային աստիճանային 5 միլիոն առկիւր կ'անտան
կուտ, հիմն ալ արտաբերութիւնը կը 3— ԲԱՄԻԴԱՆ: Գոնեալ մշա-
կութեան մէջ կը արտուի Լեւոն Ռուսիա կը զրկուի եւ, ինչ հե-
տեւ ինչին խոսք շայտանալի կը զանաւոր, հիմն շնորհի Լեւոնականի
մանարաններ, որ 18,000 իսկ ունի, կատար երկրին մէջ կը պա-
րտաւոր շայտանալի ժողովուրդին համար տարեկան 12 միլիոն
կանգուն կուտ, պէտք է Լեւոնականի մանարանը կը բաւարարէ

(Լուրերու շարժանակութեանց կարգով Գ. Ե)

գիտել է կրկնակ դադաշնեբու մե
 փակուած, կիրակի ատուտ Միլ

“HARATCH,”

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 208 bis, Rue Lafayette
Istanbul (107).

Հետախոյն Nord 57-82

ԲՈՒՅԵՐԻՆ	Խառնակայ	Վկայականայ	Տարեկան
Տրամառն և գաղութներ 16 ֆր.	36 ֆր.	65 ֆր.	
Անգլիա և	10 ֆ.	20 ֆ.	
Մարեթիկ	3 ֆ.	5 ֆ.	
Ութին երկրներ	—	50 ֆ.	90 ֆր.

Հասցի Կոնստանդնուպոլս Կարա 1 ֆր. Կարեւոր անձանց համար:

ՈՒՐԲԱԹ
11
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1925

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 57

Յը հրատարակութի կԻՐԱԿԻ. ՉՈՐԻՔԵՆԱԹԻՐ և ՈՒՐԱԹ

ԳԻՆ 40 ԱՄԵՐԻՄ

ԵՐԵՎԱՆ ԲՈՒԲԷ

ՁԵՐ ԳԼԽՈՒՆ ԶԱՐԸ ՆԱՅԵՑԻՔ

Ստիպուած ենք այս խորհուրդը տալ բոլոր անոնց, որոնք միա-
ճիւղ յայտն դրած են Փարիզի վրայ, եւ յոյս կը սպասեն անոր արտո-
ւածքներէն, — ազգային կոչուած մարմիններէն:

Ճիշտ վեց ամիս առաջ՝ ձեռնարկուեցաւ թեմական կազմակեր-
պութեան, փողով և թմբուկով: Մարմիններ կազմուեցան, որոշուե-
ցան արտեւան, նախաւորներ, յանձնառութիւններ և, — զերտ ինչ
որ իր ձեռնով կատարեց հոգեւոր հովիւը, այն միայն կը մնայ, ինչ-
որեք իրական զօր — վարդապետ մը ձեռնարկութիւնը, Վիեն-
նայի համար, որովք վարդապետ մը նշանակուած: Մարմինը մէջ,
իբրեւ հովիւ եւ դպրոցի տեսուչ: Տարեշրջանը անցաւ, անպակե-
մէ կ'հաւ ի վ ծաղիկոց բացուած չէ Փարիզի մէջ: Ապօրոյի իր
դասերն անցը շատեց կար. իսկ ինչ որ եղած է դաւաններու մէջ,
մէկերէն տեղ (Տէյն, Լիւն) չարդարացներ աղուիկը զիսկոյ,
պատուիրակին պայտուէն իտուր, ամէն բան ձգուած է իր վիճակին:
Երկուսիցս կը գտնուի որովք զարուծ իր, կազմակերպուեալ,
բայց մասնաւոր չէմբռնի համար դրամ հաւաքելու պաշտօնով:
Իսկ այստեղ, Փարիզի մէջ, իր կազմած մարմիններն ոչ իսկ իրարմ
լուռ ունին: Չկայ որ եւ նախաձեռնութիւն, հաստատուած ծրա-
գիր եւ, որոշուած որ գործադրուի որ եւ թայլ փորձեցէ հետա-
քերտուի եւ պիտի հաւանար որ ամէն բան սեղիկակապս զիսկ,
եւ կ'ընէ: Այս ընթացքով, կարելի է յաւելանայէն սպասել եւ
յուսուի: Եւ անկեղծ իր սպասեն, ոչ միայն գաւանները, այլ եւ ար-
տարմանները:..

Սեփանցեց, բարեկամներ, եւ ձեռն զիսկեմ ճարը նայեցէ: Ուրիշ
առնել այ բանը եւ կը կրկնեն: — Ինչ որ դուք ձեռն նախաձեռ-
նութեանը գտնուի իր հանդէ, աւելի արժէք ունի, աւելի տեսական
է, քան Վիեննայի գաղթ մանապէս որ Յունիս ինքնաբերական ստեղ-
ծուած շարժումը աւելի չուսն է աւելի շատ արդիւնք կը յանգի,
զիսկ հանդիպուող ճառ որ եւ նորիցան հանդիպուող յանձնառու-
թիւններ: Բազմաբան կանգնէ մէջ այլ այսպէս չէ: Ինչ որ ժողո-
ւորները կը ստեղծեն իրենց նախաձեռնութեանը, ամէնէն իրա-
կանն է ու տեսականը: Բայց արարութիւններ մը տեղեկացան թէ այս
կերպիկ ժողով պիտի զուարթուի Անգլիոյ մէջ, այլ չլինի, Բոլոնիոյ
եւ Պառնապոլիսի նախաձեռնութիւնը Անգլիայի Միութեանը մը շուրջը
համախմբուի, դպրոց եւ լսարան բանալու համար: Գիտուար է բոլ
թէ յ'ջրան պիտի յաղորդ այս ձեռնարկը. բայց կը հաւատանք թէ
այս ձեռով աւելի շուտ կը յաղորդ: Ասկէ առաջ, կամօր, պատուի-
րակութեան Դիւանին հաջորդած որոշումներու կարգին, լուր մը
կար թէ վարդոց պիտի բացուի նաեւ Պառնապոլիսի մէջ (ինչպէս
Պիլիպի մէջ): Այլ բոլոր տուեցիք իրար հէտ: Եւ, եւ անկարելի
նայալաւ չլինի որովք իրար հէտ: Կարծառ չլինի: Իրա-
րու պէտք է նախաձեռնի, սեփական, տեղական ձեռնիկեցութեամբ
զորք որ արտադրուի: համար ընթէ արտա մեծաւորներն ու, ազգ-
ային իշխաններն ու արդեւորք՝ օգնեն, որովս յաւ. բայց անոնց սպա-
սելն առաջ, տուեց ճու. ձեռնորդը պիտի շուխ:

Այն է աւելի իր բարեւ, ո՛ր որ այլ կրկնաւ, բայց մանաւանդ
ստ ճովաբարքին մէջ, ուր բարեկամները անգամ վրայ կը ինքան,
եթէ չեն որ սերտ հասցեն ժողովուրդի ջաշտեցն համար:..

Մնայ որ, Փարիզի գիտնականներ մարմինները ստիպուեալ չեն
շտած իրենց ճարքան, եւ մասնաւոր ստիպութիւնը կը սպասեն, կեն-
ականութեան նշան տալու համար: Հինքը շատեց զիրք ընտան կեն-
այս անկախառնակ ճակատին վրայ, իրենց Արքայապետներով,
Կարմիր կոյսերով, Տէլեֆոններով եւ Բեյլիքան Միութիւններով,
որոնց անունները պարբերաբար կ'ընտան թերթերու մէջ: հանդի-
սաւոր օրերուն Լոնդրոյ ու — Թիմական ստանալով վարդապետին
իր գտնաբերութեամբ — զացին իրենցան նոյն անշարժութեան մէջ,
եւ կ'ընեն, երբ որ կանչուի: Մնայ այս համաձայն իկեր ենք հե-
տեղով օրուան կանգնելու նշանի թէ սխալած լայնիքն եւ մեղի
աւանդելն թէ այնպիսի աշխատանքներ կատարուած են, լոյկ-մըշկի,
որ մենք լուր անգամ չունենք:.. Գտնէ ապագայեցանի թէ վերա-
դրը տարին պարտաւոր, ուսումնասիրութեան շրջան էր, եւ ըստ
զորք պիտի սկսի յամի շնորհաց 1926 թուականին, ամօթնապը
ընթիլ բոլոր յոռետեսները:

Մնայ այլ երկրակի օրը, դուք ձեռն զիսկեմ ճարը նայեցէ:
Անգլիան թէ գաւառ, ամէն որ որ սրտացաւ նախաձեռնութիւնը կան,
ժող իրար զան եւ իրականացնեն որ կ'ընան, ինչ որ անհրա-
ժեշտ է Այս կողմ լուրջեմ մասնաւորապէս երկատարութեանը,
որոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն ամէն տեղ, եւ ամէնէն աւելի
կը կրն համաարարած անհոգութեան եւ ապիկարութեան հեռ-
անցները:

ՄԵՄՈՐ

ԵՐԿՈՒ ԶԱՓ, ԵՐԿՈՒ ԿԵՒՐ

Ամերիկայի ուշայնիքներն է որ
կը գրէ, այս խորագրով խմբա-
դրականի մը մէջ:..

Երեւանի խորհրդային պատա-
շաքիկները զորոգումն է որ մենք
բազմապէս ենք հիւսիսի իրարա-
շին թոռութիւններուն զէմ եւ կը
պաշտպանենք: Բիւրոսներն ու անոնց
արդար զարու, եւ գիտէք ինչո՞ւ
ենք դժգոհ թուելուցներ: Գրուե-
տեւ քննադատական կատարողութեանը
կը նայուէ ու կը հորք եղբւր բնա-
շին ընել ու թէ ամբողջ զիսկ
ժողովուրդը, այլ միայնակ չլինեն
ու Սեփանցութիւնները:

Մարմինը, հետաքրքրական է
իմաստով, թէ ինչո՞ւ երեսներն է-
րեւանները երկու շաբ ու կ'ըն-
կը գործունէ թուեցներ: Բիւրո-
սներն, ինքնաբերական, ինչո՞ւ
է անոնց համար այն ամէն: Ինչ
որ կը կատարեն քննադատական փա-
շաքներ, եւ ընդհանրապէս հակա-
թեղադրական եւ յետադիւրան
է արեւ բարեւ, ինչ որ կ'ընեն
Բիւրոսները:

Հետաքրքրական է նաեւ իմա-
նայ, թէ ինչո՞ւ կը Սեփանցութեանը
կամ Մարմինները կը կատարէ
իւրեղ ապառաժներն եւ անկարա-
կան համար, անոնց մոլեցնել ծա-
փանքութեան: Կարծառութեան
խորհրդային վարիւնները կողմէ,
իսկ երբ Բիւրոսները կը կատարէ
նորիցա իրենց ապառաժներն ու
անկարապետական համար, այն աստեւ
միայնակ ստիպուեցան գաղափար-
աւորութեան եւ անկարա կայնաբե-
րարակ կը գտնուեն ոչ միայն
անտեղ, Բիւրոսները, այլ եւ անոնց
պաշտպանները:..

ԹԻՐԱԿԱՆ ԽԱՆԵՐ

«Տէգալի» մէջ, Պ. Օկիւսթ
Նովիէն մերկայանով թերթին
կարգին, կը գրէ:..

«Թուրքիա ճարգիկ գործադա-
նեցու միջոցաւ հրաւիրեց շայրն
ու Յոյները հրամայել Լոզանի գա-
նալու» կրկնի: Եւրոպանորմ
պաշտպան զաւաթին: Յոյներն եւ
մօտ 400 շայրն որ փախչուած
ձեռով խորհուրդի եւ ստորագրե-
ր: Բայց ժողովուրդին գոնադարեւ մե-
ծեց: Եւրոպանորմ կը շարունակեն
Անգլիոյ: Դաշնակցութեան մէջ
մտնելն առաջ, Թուրքիա Կ'ընէ որ
օրերական փոքրամասնութիւններ
չուան:..

Գ. ՍՈՒՐԿՈՒՄԵՆԻ ՀԱՐԻՐԱՄԵՆԻ

Թիֆլիսի մէջ, հաւ. Լուսիկ,
առաւ եւ Թուրք գրական-ժողովու-
րական կազմակերպութեանց պատ-
գարարներուն մասնաւորութեանը
ժողով մը գումարեց, որոշուե-
ցաւ, Պիլիպի ճիւղեպետի նշանակե-
լու: Կարգադրուեց անոնց խառնակ
Դեկտեմբեր 19-20ին, 2-3 օրուան
մէջ, Թատարական ներկայացումով
եւ ժողովարական հանգստեանով:
Երեսներն եւ Բայրոյն մէջ հա-
րիւրամեկուար արդէն տեսանք ըս-
տեղ, հանդիպ զիսկ ստանալու,
փոխել միայն Թիֆլիսի մէջ, Այս
առթիւ պիտի կատարուի Սեփ-
անցութեան արշաւին հիմնադրե-
լու: Եւ պիտի հրատարակուի անոր
լաւարդի գրուածքները, տեղական
լեզուներով:

ՕՐԸ ՈՐ ԻՆ

ԹՈՒՐԻԿԻԱ ԶԻ ՀԱՄԱԿԵՐՈՒՐ

Ժընեւի մէջ Անգլիոյ: Դաշնակցութեան ինքուրդը առիթ օր
նկատի առաւ Մուստֆա ինքի: Անգլիական տեսակետը պարզեց
զաղխելին նախաբար Պ. Խնդրի, որուն ետեւ հասած էին Յենարիէն եւ
Բուլղար Սեւրի, իսկ Թերթուրը Պոնտի դեսպան Միւսիւրի մէջ, ար-
տաքին նախարար Թէֆիկը Ռիշարտի մէջ նոյն իսկ չէր հանած Ժո-
ղովարանը դու, անշուշտ իր արհամարհանք յայտնելու համար: Պ.
Խնդրի յայտարարեց թէ Անգլիա կանխաւ կ'ընդունի ինքուրդին
ստիպել որոշումը:

Միւսիւրի մէջ առաջինը թէ Նէյի Միջազգային Առեւտրի լսած
է միայն մէկ կողմը, իսկ Թուրք տեսակետը յայտնի չէր՝ երբ իր
որոշումը տուաւ: Թուրք պատուիրակը պնդեց թէ Թուրքիա չլինի
նոր Անգլիոյ: Դաշնակցութեան իրաւարարութիւնը, այս վերինը
վճիռ տալու իրաւունք չունի, այլ միջնորդի դր պիտի կատարուի:
Նախագահ Շույայ քուէի դրաւ այն կեղծ թէ ինքուրդը կ'ը-
րացնէ: Նէյի Միջազգային Առեւտրի որոշումը ներկայիս միա-
ձայնութեամբ հաստատուան պատասխան տուէր, որուն վրայ Միւ-
սիւրի մէջ յայտնեց թէ Թուրք պատուիրակութեան պաշտպանը վերա-
ցած է եւ մնացածը Անգլ. Մեծ Ժողովին կ'իյնայ:

Ժընեւէն կը հետաքրքրէ թէ Անգլիոյ: Դաշնակցութեան ինքու-
րդը, համաձայն քննի յանձնախումբի տեղեկագրերին, Մուստֆա
անորդը համարեց, «Թիւրքիի դիմելու ղեկի հարաւ, պիտի չառնէ
Միջազգային, պայմանաւ որ Անգլիա յանձն անէ իր հաշտարու-
թիւնը երկարաձգել 25 տարի: Գանահիւսն եւ գաղափարներն ը-
նել, այս որոշումն ընք հանկուտաւ համար: Մաթիւնի խմբագրա-
պետը կը հետաքրքրէ թէ Ժընեւի մէջ հաւանական չեն գտնուի որ Թու-
րքիա պատուիրակը հոգանէ, ոչ այլ կը հաւատան Մուստֆայ իրական
աշակցութեան:

Թիւրքական վարդապետները կը հաստատուին

Անգլիոյ: Դաշնակցութեան ինքուրդը երեկուան չիստին մէջ
կարդացուեցաւ: Խմբակիցները գորապար Աշտուեցի տեղեկագրեր, Մու-
ստֆա ստանալուն վրայ կատարուած խօսքութեանց մասին: Տեղեկա-
գիրը շարժանիք է Թուրքիային համար: Զօրաբար բազմաթիւ
փաստեր կը լինէ թրքաւաններու կրած չարաքանքներն մասին:
Հաջորդաբար թրքաւաններն որոնք «Թիւրքիի դիմելու հրաւիրակը
կը ընալէին, իմալական տեղահանութեան եւ Թիւրքիայի եւ ստիպ-
ուած են իրող ապագային: Շատ մը դիւրեւոր մէջ, այդ գործը-
րութիւններուն վրայ աւելցած են շարքեր եւ ուրիշ խօսքութիւն-
ներ: Թրքական ներկայացուցիչն այլ հրաւեր ստացած էր ներկայ ըլ-
լալու: այս տեղեկագրեր ընթերցանաւ:..

Կապիտալիզմը կ'ախտաւորուի

Թիւրքիայի կը գրեն մեղի:..
Անոնցին դրած էր թէ, Թիւրքիայի մէջ սարքուած խաղութեանց
առթիւ, ձերբակալուած են նաեւ կարգ մը շայր, — պուլիսիկ, հրե-
այական եւնի: Խաղարկութեանը ընթացքին, կառավարութեան ձեռ-
քը անցան Խաղարկութեան թուրքներ, որոնցմէ կը հետեւի թէ
Պարսկաստանի նշանակաւ մասնաւորապէս Բաքուի իրաւունքներ
կը զբաղէին, մասնաւորապէս կ'ընէին «Դաշնակցութեան» եւնի, մասին,
տեղեկագրերը ղրկելով ռուսական դեսպանատունը: Մաս մը ամբա-
ստանալանքը ապագա արձակուեցան, որովհետեւ փաստ չկար, բայց
խառնած անտեսեցան թէ այլ եւս չպիտի խառնուին զարգացան
գործերու, իսկ նշանականներն ու պուլիսիկները աջօրուեցան Ար-
տալիսի բերքը:

Հայ'որը՝ Մասնաւորապէս Ժողովին մէջ

Թիւրքիայի կը գրեն մեղի:..
Միւսիւրի Գին ստիպեց Մասնաւորապէս Ժողովին բնութագրները
շայրք պիտի տալին չորս պատգամներ, երկուքը՝ Արտաքառական
նշանակեց եւ երկուքը՝ հարաւարակ Պարսկաստանին: Այս վերինը
շրջանին բնութագրի տեղի ունեցաւ Թիւրքիայի մէջ, Նոյեմբեր
13-15, իսկ Նոյեմբեր 16ին բացուեցաւ քուէտուրքը, որմէ հաստատ-
ուեցաւ թէ 880 հոգի հաւանակցած են Ընտրուեցան Անգլիան իման
Թիւրքիան (800 զուէ) եւ Տրք. Անգլիան (344 զուէ), երկուսն ալ
ժողովարական հոգանեց չալաւարկորդները չալաւարկուեցան: Միւ-
րը զանոց շանցաւ միայն 17 շայր, Տիւրքիա Տրք Յակոբեան 10
եւնի: Պարսկական բնութագրները վերջացան հինգ օրէն, 27,000
քուէ ձգուած էր:

(Լուրերով շարունակութիւնը կարդալ Գ. Ե)

Fr. Soluhit I	Cr. Foncier Eg.	2300	—
" II	"	1750	—
" III	"	1680	—
Ամսի երկդն.	Lots turcs	125	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

"ՏՈՒՐ ԶԿԱՅԱՐՆԸ ԿԱՐՍԵՒ", ԲԱՐՑ...

Պորթրայտի իշխանության աստիճանի հանդիսատեսը որևիցե, շվեդ պատմագրությունը հանդիմանում է, ինչպես Միքայելի և Կրիստինի մեջ, թիվ 18 վրեժ հանձն տարը թվերը, երբի վր լինելու են հնագույնական և այլ զինքը, որ կատարվել է արդեն հորատած, անհույս անցյալի մաստապատմությունները։

«Երեսնամյակից» և, հարև, շվեդ պատմագրերը, Հայաստանը մի քանի տարի առաջ ծխախոտի ցանցը չունեին, իսկոյ ցանցի 44 տեղադրվել են, առաջին 110, իսկ այս տարի 240 տեղադրվել են։

Բացի, օրենքին համար, 1917-ի կոմկուկան տարիները պատշաճական դասադասություններ 346-ը էլ են, և կը կարգադր հետեւեալ տարիները։

Շրջանային դատարանի մէջ, ծխախոտի մշակութային կարեւոր շահով զարգացած է, ինչպէս մեծութեամբ ծխախոտի արտերը պէշտը և համարուն տարիներում կարգի, և, ընդհանուր ընդեր տեսակետով ծխախոտի մշակութային օժանդակ ընդ որպէսով է շատ մը վայրերում ընդհանուր տեսանկյունի մէջ։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Նախ արդենից 349 էլին վրայ դրուած է նաեւ արդիւնաւոր ծխախոտի վայրերում մէջ ցանուած ծխախոտի Ըստ այդ արդիւնաւոր, Երեսնամյակի մասին է, 1915-ին, կար 527 հաւաք ծխախոտի տեսանկյունի, ցանուած էր 881 տեղադրվել, որ մեծ ստացուած է 1844 թվականից ծխախոտի Երեսնամյակի 30 տարիները պէշտը և, ընդհանուր Հայաստանի մէջ արդեն շրջանային մէջ, որով 1915-ին Հայաստանի միջնակարգ արտերում ընտան տարածությունը կը խնայած իսկ 120 տեղադրվել։

Ենթ է, Միքայելիան Հայաստանի մեծագին առաջ մտեր զիւր հայտնաբերական պարզութեամբ և ջրբերից Պաշտանի կատարողներ թիւնք թողած աղիքները, արդի տեսերը, որ 1920 թվականին Հայաստանի մէջ, միայն կատարողներն օժանդակութեամբ, ցանուած էր 61 տարիներ ծխախոտի մասուկապէ ծխախոտի մշակութային զարգացմանը համար Սեպտեմբեր ընտանի մէջ հանու տեսանկյունի արդեն, օրենք արտադրուած էր ինչ և որ ծխախոտի օժանդակութեան շնորհիւ ծխախոտով ինչ ու ինչական միջոցները ստացած էր ինչպէս Լորտապետի Կոմիտեի արտերը, Երեսնամյակի, Կուտապետի, Երեսնամյակի արտերում և արտադրութեան միջոցներով պետադատարանը Սեպտեմբեր արդեն մէջ վերադառնալու թիւնք ծխախոտի միջնակարգութեամբ էր կատարողներ ծխախոտի տարբեր տեսակները հայկական միջնակարգի լարմանցները և, ապաւանցելով ծխախոտի Կոմիտեի արտերը միջնակարգութեամբ էր զարգացմանը համար առաջ հայկական ծխախոտարտարողները արտերում, որ Հայաստանը ու՜ միայն արտերը ծխախոտ չէր, այլ նախկին արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

Պաշտանից Երեսնամյակի արտեր սիւրբը, ինչպէս Երեսնամյակի իշխանութեան հաստատուած վայրերից է, անկ տեսնող ոչինչ կարի Սեպտեմբեր արտերից Երեսնամյակի արտերը են այլ զիւրկարգութեան համար, Կրիստին էր ընդհանուր շրջանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

Պաշտանից Երեսնամյակի արտեր սիւրբը, ինչպէս Երեսնամյակի իշխանութեան հաստատուած վայրերից է, անկ տեսնող ոչինչ կարի Սեպտեմբեր արտերից Երեսնամյակի արտերը են այլ զիւրկարգութեան համար, Կրիստին էր ընդհանուր շրջանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

միջնակարգ վարդապետները Համալսարանի պաշտանից Երեսնամյակի արտեր սիւրբը, ինչպէս Երեսնամյակի իշխանութեան հաստատուած վայրերից է, անկ տեսնող ոչինչ կարի Սեպտեմբեր արտերից Երեսնամյակի արտերը են այլ զիւրկարգութեան համար, Կրիստին էր ընդհանուր շրջանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

Հայաստանի վարդապետներ այս հնագույն վայրերում մեծությամբ է շատեցնել և, ընտան էր զարգացմանը մեծությամբ անհույս անցյալի մաստապատմությունները և, ընդհանուր ընդեր տեսակետով ծխախոտի մշակութային օժանդակ ընդ որպէսով է շատ մը վայրերում ընդհանուր տեսանկյունի մէջ։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻ

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻ ԶԱՐԳ

Պաշտանից Երեսնամյակի արտեր սիւրբը, ինչպէս Երեսնամյակի իշխանութեան հաստատուած վայրերից է, անկ տեսնող ոչինչ կարի Սեպտեմբեր արտերից Երեսնամյակի արտերը են այլ զիւրկարգութեան համար, Կրիստին էր ընդհանուր շրջանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

ԿՍՅՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐԿԻՈՅ ՄԵՋ

(ՄԱՆԵՍԻԱՆԻ ԲՆԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ)

Այս միջոցին, Հայաստանը...

Այս միջոցին, Հայաստանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտեր սիւրբը, ինչպէս Երեսնամյակի իշխանութեան հաստատուած վայրերից է, անկ տեսնող ոչինչ կարի Սեպտեմբեր արտերից Երեսնամյակի արտերը են այլ զիւրկարգութեան համար, Կրիստին էր ընդհանուր շրջանը զարգացմանը Երեսնամյակի արտարահները 1920-ին Հայաստանի մէջ էր զարգեցնել ծխախոտի ցանի եւ զարգացմանը, և, միջնակարգութեամբ ծխախոտի զարգացման լուրջ հիմունքի վրայ։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

5 ԿԵՆՏՐՈՆԻՆ

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻ ԶԱՐԳ

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻ ԶԱՐԳ

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

Սեպտեմբեր Երեսնամյակի դատարան, այժմիկ ներկայ Հայաստանի մէջ, 1915 թվականին ցանուած ծխախոտի մասին է։

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻ ԶԱՐԳ

Խմագիր ՀԱՌԱՐՄ ԴՆՍՔԵԱՆ
դրուն անունին պէտք է ուղղել ըզանման ամէն առաջուն:

"HARATCH,"

JOURNAL ARMÉNIEN PARAÎSSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration: 208 bis, Rue Lafayette
Խմագրութիւն եւ Վարչութիւն՝

PARIS (10°).

Հիմնադր. Nord 57-82

ՔԱՆՆ ԵՅԻՆ	Եւրամանայ	Վեցամանայ	Տարեկան
Ճարմանա եւ զարդերի մէջ	16 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.
Ազգային	—	10 ի.	20 շ.
Ամերիկայ	—	3 տ.	5 տ.
Ռուսի եւ Եւրոպայի	—	50 ֆր.	90 ֆր.

Հաշտի փոփոխութեան համար 1 ֆր. փարկ անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԻՔՆԵՐԹԻ

16

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

1925

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻՔԻ ԹԻԻ 59

Եր հրատարակութի գիՐԱՆԻ, ՉՈՐԻՔՆԵՐԹԻ Եւ ՌԻՐԱՐՔԻ

ԳԻՆ 40 ՍԱՆԻՒՄ

ԵՐԱՐԹ ԻՍՈՒՔ

ՄԵՍՈՒՆ

ՀՈՒՄԱՐԱԶԱԼԻՔ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐԻԻՐ ՀԱԶԱՐԱՆԵՐՈՒ ՀՈՏԸ...

Երկրորդ էջին մէջ կը հրատարակենք ուշադրութիւն յարուած մը, արտասովորով «նորըրէյան» շայտարաններէն:
Ինչպէս կը տեսնեն ընթերցողները, Երեւան մասնաբաժնեան մասնաճիւղէն, 3-4000 զարկականներով փոխարկութեան առ-
թիւ Առժամայ կարգադրութիւններ եղած են անոնց պատասխար-
ման համար. բայց, «չոր» ամիս առնուազն զարկականներին մի որոշ
մասը կը լինի անպահանջ «իմաստութիւն» Յետոյ, զարման պէտք է ձեռ-
նարկել պատճառ. զարկականներին գիւղացի մասը հոգի հեռ կապի-
լու, զոյգ անգործութիւն զործրոյ:

— «Հարկեր հաշարներ հոտ է փշուժ այդ անհրաժեշտ աշխա-
տանքներին: Ո՞ր տեղից պիտի վերցնել այդ զուտմանը» — կը հարցնէ
յորտաւածացիք, կրթական զործավար Պ. Մուսաեան:

Եւ կը պատմէ թէ արտասահմանի հայ բարեգործական կազմա-
կերպութիւններ 50,000 բողոքի արամաբարձ են, որոնք 20,000
բիւլիս ստացուած են, իսկ Երեւանի մէջ ծախսուած է արդէն 40,000
բողոքի:

Օրակազմութիւն — շուտով դրամ ճարեցիք, այսպէս «բաւարար
ձեւով» չի լուծուի 4000 զարկականներին տեղադրման եւ զոյգաւոր-
ման խնդիրը: Երբէ, այդ լուծումը ուշանայ, մեղաւորը Հայաստանի
կառավարութիւնը չպիտի լլայ:

Ռեւիւն, արդէն իրար անցած են միայն չորս հաշարին համար,
որոնք նոր հասան, եւ որոնց մեծ մասը ինքնագրած էին: Իսկ ի՞նչ
եղած է այն «ստանկան» հաշարաւորները որոնց ընդունելութեան
համար անհրաժեշտ էր պարծեանաւ Յետոյ, ի՞նչ պիտի ըլլան անոնք
կը կը սպասեն զարմանալ:

Ոչ ոք պիտի փորձէր արդարացի տրտասանման բարեգոր-
ծական կազմակերպութեան անդուծութիւնը Մոսկուայի զորմա-
նալի է Բարեգործականը, որ փոխանակ անմիջապէս ներգաղթի հա-
մար օգտագործելու ամուր կպատմէ անձնութիւնի զուտմանը, կը
պայտէ նոր բացուած 100,000 տուրքի հանձնարարութեան լրաց-
ման. միջոցաւ, Հայաստանի մէջ, նախակայ փոխարուած զարկա-
կաններէն հազարաւորներ տակաւին վայալ-զուլի չունին, եւ կը ծիւ-
րին թշուառութիւնն ու հիւանդութիւնն:

Բայց, այդ էլ որոշեցութեան ամբողջ պատճառը. ներգաղթի
խնդիր բարեգործական հաստատութիւններով չի լուծուի. — Անա
բուն խնդիրը, որ միշտ կը վրկայի Երեւանի վարիչներուն ուշա-
դուրբութիւնը. չիմտ տարիքի ի վեր սեղանի վրայ է այս հարցը, եւ միշտ
անհաղի յեղանակ կ'իյնանայ. — զրամ տուէք, որ ներս անոնք
նարիքի է տարիներով մտնի ընդ այս հասարակ խնդրակազմու-
թիւնը: Հայրենիքը ոչ ամբարձնոց է, ոչ ալ վարձու. բնակարան,
որպէս զի մարդ ընդունին եղանակին եւ յարաբարին համեմատ:
Աշխարհի մէջ չկայ ուր է երկրի, որ այս կամ այն պատճառով
փակուի իր բաւակներուն տակն թուրքիան անգամ, որ այնքան
բարբարոս օրէնքներ հաստատած է Հայերուն դէմ, միայն 150 հոգի
զրկած է վերագաղթի իրաւունքէն. միւս բոլոր թուրքները կ'ընան,
իրենց ուշա ամենը, երբայ իրենց հայրենիքը:

Այս մէջ պարզան — հաստատեցնութիւնը — բաւական է ջու-
ակուտութիւն տալիք մը վերածելու. Հայաստան աշխարհի եւ զար-
գացնելու. կանխակալ կարծիքները, որոնք միշտ միասնակար են Երբ
զուտման մէջ մտած է այն հասկողութիւն թէ որոշ անհատիկ մարդիկ
միայն կրնան Հայաստան մտնել, այն ալ երբոր ձեռակազմութիւն
չեղած, բնականօրէն ստուռեցալ զօտի մը կը կազմուի երկրի եւ ար-
տասանութիւն միջին:

Միւս կողմէ, Երեւան բոլորովին մէկզի զրամ ըլլալով հայ ժո-
ղովրդին քաղաքական պահանջները, ինքն իր ձեռքով խրած է ա-
նոնք մը մէջ. երկու օտար մէջ կ'աղկի մէջ Այն ստանկան որ, կը
զրգանալ նոյն իսկ եղածը ընդարձակելու, թիւերը քիչ մը անդին
երկարաւոր ինչ որ մէջ կ'էնկած, աչքերը գտնեն չի վերցնել, հե-
տան չի նայիր, եւ կը փորձէ հայրենիքը մեծցնել ճանիւնները ցամ-
քանդելով կը զարմանանք որ ծրարքը մըն ալ չին պարտաստուել
գտնելու տակը բնակարաններ, զիւրիւր հաստատութիւն, լուծները հար-
թիւն, զաւաճալարի կ'աղկուծի:

Այս երկրորդ պարագան — քաղաքական զործունելութեան
պակաս — լրբուն էր կայտնէր Երեւանի զիւրք, իբրեւ. ազգային
ազգայի շնորհաւարք, երբ «տարեք հաշարներ հոտ է փշուժ», հա-
զիւ հազարներ կը արտունէ, եւ կը արուն իբր օրորումութիւն:

Բանի հայ ժողովրդին շահերը ստորագրատուած են Կովկասի
պահանջներուն, փոխար է ամբողջովին շարժման մէջ ընդ զարգի-
ններ է անոնց անպիտանութիւն լուծել ներգաղթի զործը:

Թիֆլիսի «Մարտական» զիւրք, հի
թիֆլիսի մէջ, ստալին էլին
վրայ կը հրատարակէ նամակ մը.
Թարիքէն, իբրեւ «նայ զարկա-
կան բանւորներու բողոքը» նարն
եւ ազգու. այդ նամակին կը քա-
ղիքը հետեւեալ հաստատմանը,
ստանք ո՞ր եւ է միջոցութեան. —

«Ստան է եւ զարարութիւն
այն դաշնակցական լուրերը, թէ
մեծք հիւրընկալուած ենք մարա-
տարի մէջ, ալ ծախսուած ենք մեծք:
Էլ միւսին բազմած կ'սիրողի
կոտի զարման քաղաքականութեան
թեման մեծք ծախսուած ենք մարա-
տարի կապալարեցիք միջոցութեան
կրկնապատկելու եւ քաշմանուելու
համար:

Անգարայի ստեղծուելին է փ
տեղի էր ունեցած այնպիսի գե-
րեգծաւորութիւն մը, որ 1922-ին
է վեր տեղի էր ունեցած մարաւոր
մէջ:

... Կարողիւնական պատմութեան
թափ Երկրորդն էր. Պաշտօնա-
կարգի հաստատման էր վեր
Դաշնակները մեծ խաղաղութեան
թեման մէջ են. մարաւորները մը
պատմութեան համապատ, ամէն ա-
նոնք որ զաշնակցական լուրերին
հաստատող կարտ կամ որ եւ է
թուրքի ներկայութեան Պաշտօնա-
կարգի տարիք, կը տեսնան իր-
բանական օգտութիւն:

Ամէն անոնք, որ վարչական
առ վարչական կը պատրաստուի
հեռարկային Հայաստան միջոցուելու,
անտեսման հայրենիքները կ'ուզեն
Պաշտօնաւոր, որ այդ անտեսմա-
րարտ յարաբարութիւն մտաւոր-
թիւն կը պատճառէ ինքն. Հայաս-
տան միջոցութեան:

Պաշտօնաւոր զի, վերջնականա-
պէս որոշած է մարաւորութիւն մէջ Սեւ
գետի վրայ միջոցաւ եւ անկիւն
Հայաստանի մը տեղակէն. Ճարմա-
նալի բանուորութեան համբար-
թիւնը զի չէ հասած, հակառակ
պարագային որ մէջ մասի ծալով
հիմնադրական պիտի ընէ Պաշտ-
օնալի Երրորդական կառավարու-
թիւնը:

Միջին եւր սեւագրեցան ուշա-
դուր արտունելք պիտի ձենէ հայ
Թաշնակական ժողովրդին արիւնք,
միջին եւր մեկ պիտի ծախեն ինքն-
արիւնք, մեկը իրիւր կապալարէ, մի-
թէ շարքէ ճաշնակցատեսին ամ-
բողապէս ընտելցուելու, որոնք ճան-
կաւորալ էլ միւսինքն եւ Դուս-
թապիտի արտուն հաստատութիւն-
ներն էրան...

ԶԻՆԵՆԸ

Փարիսի մէջ երկրորդ տարեկ
վեր շտապած ձիւն մը պատ-
կերակի իրիւրին, եւ շարժակալի-
ցու ամբողջ երկուշաբթի, Պաղք մը
գիծերու վրայ երեւեակ խաղաղ-
ուելան:

Փիւր զարգում կը երէկ, բայց
օգը միշտ ցուրտ է Դիտակաւ-
ները անկի ցուրտ օրեր կը նախա-
տեսեն:

ԱԶԳՐՈՒՒ ԴԱՐՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԼԻՔԵԱՄ ԳՈՅՈՒՆԵՐԸ

Ժրնեւն կը գրեն մեզի. — Ազգերու Դաշնակցութեան ինքնուրո-
ղիւն, 16-ի իսկան մէջ նկատի առաւ թուրքերը Հայոց «լեւալ» զո-
րքերու եւ իրմիկի օտար զրամատուներուն մէջ գտնուած անախ-
նորու խնդիրը, որ երկար ջանքեր յետոյ վերջապէս մտցուած էր
Խորհրդիկ օրակարգին մէջ, նկատի ներկայ էր թուրքերով կողմէ
Պետի թեմայ Սիւնիքի պէ, որ յայտարարեց թէ այդ շարքի մասին
Ինկիւրի կառավարութիւնը պաշտօնապէս պիտի պատասխանէ
Խորհրդիկ յետաձգեց որոշումը:

Խորհրդիկ օրակարգի միւս հարցն էր հայ զարկականներու տե-
ղադրման խնդիրը. Կարգադրեցաւ յատուկ յանձնաժողովին տեղիկա-
գիրը, որ ծանոթութիւններ կուտար մինչեւ, հիմա հաստատուած աշ-
խատանքներու մասին: Ծանոթագրովին կողմէ նշանակուած ճար,
տարաբան Պ. Մաքսիմով արդէն Հայաստան անցած է, վերջնական
կերպով պատրաստուելու համար ոտոման եւ ճանիւններու չորացման
յատակագիծները, հայկական կառավարութեան հետ համաձայնու-
թեամբ: Պ. Մաքսիմովի տեղիկագիրին ստացումէն յետոյ յանձնաժո-
ղովը նոր նիստ պիտի դուստը յատկիկայ Յունկարին Ժրնեւնի մէջ
էր. Աւուր Բաշալեան, որ Ժրնեւ գացած էր այս զործերուն
առթիւ, երէկ փարիզ վերադարձաւ:

ՄՈՒՍՈՒՆԻ ՏԱԳՆԱԿԸ

Թուրք արտագին զորավար թիֆլիք Ռուշտի պէ շարաթ
զիւնը փարիզ եկաւ եւ կիրակի Ժրնեւ վերադարձաւ թուրք պատ-
ուիրակի թիւրքերուն յայտարարութիւնները րրաւ, թուրքերն ցոյց
տալով իբրեւ աշխարհի ամենէն խաղաղասեր երկրից: Պատերազմի
առիթ յայտարարեց Ռուշտի պէ մանանեմ զիւնեւոր պիտի
ընէ, նոյն իսկ Ալք. Մեծ Ժողովի իրեն տուած իրաւաստութեանց
սանձանները անցնելով, այսինքն կ'առաջարկէ Մուսուլի չրմանը
բաժնի թուրքերու եւ Իրազի միջին, պայմանով որ երկու կողմերն
ալ չեզոք գոտի հայտնին իրենց ինկած քաժմերը եւ զիւնուորակն ոչ
մէկ ուր կամ ամբարձրութիւն չպանեն:

Անկիւն սակայն Ինկիւրիի եւ Պոստի թուրք թիւրքերը կրակ ու բոց
կը ժայթկնէ Անգլիոյ եւ Ալգերու Դաշնակցութեան դէմ «ծիւս-
հուրկէթ» դարձալ կը գրէ թէ թուրքեր ստիպուած պիտի ըլլալ
անկի Մուսուլը ոչ թէ Ալգերու Դաշնակցութեան որոշումով, այլ
իր ստեղծման ուժով:

Մաքսիմով հայ ալ Ալք. Մեծ Ժողովին մէջ ճառ մը խօսելով
հինգանցեց ձոր. Լեւոնտի տեղիկագիրը եւ բաւ ստորութեան
ընթաց ըրիտաւորութեան տարաբանով Մուսուլի չրմանը ըրիտաւոր-
եանները, բուսա, Անգլիոյ հաշարէն լրտեսութիւն կ'ընեն եւ անգլի-
կան բանկին կ'ընտելու կ'արմատակներին, երբոր իրենց ուղիւր երե-
ւան ելաւ. հետագադուրեանի իրաւագրելու համար քիսալան Անգլիա-
յնիւրը 1900 հրացան եւ մեծաբանիկ ազգամիւսթ բաշխեցին զիւն-
ուորական ծառայութիւնէն շարձող Ասորի ցեղակազմներուն Անգլի-
քիւնար կառավարութեան դէմ ընդստացան օտար զորու-
թեամբ:

«Թան» ալ խրատ կուտայ թուրքիոյ

«Թան» խրատեցականի մը մէջ կ'ընեն կը խօսի Մուսուլի խրա-
րի վրայ եւ կը զարմանալ թէ ինչպէս թուրքերը նախապէս հարցը
Ալգերու Դաշնակցութեան յանձնելէ յետոյ, հիմա ինչ ուղիւր հայա-
տարի անոր առիթը որոշումին, ըլլալ իրաւարարութեան, ըլլալ
միջնադարեան — Ալգերու Դաշնակցութեան պէտք է զիւնակ
թուրքերը ընտան զիրենց, այսպէս կը իմայր մեծապէս պիտի
տուէ: Իրականութեամբ այս ձեւով տեղիկագիրը կացութիւնը ծանր
պիտի ըլլալ, սակայն ստոր ամբողջ պատասխանատուութիւնը
կ'ընայ այն պատճառէն վրայ, որ պիտի մերթէ հպատակի կանո-
նաւորապէս արտուած որոշումով մը:

«Զարմանալի մէջ արեւմտի որ Մուսուլի խնդիրն առթիւ. կը խօս-
ուի պատերազմի մը համար իրական չկալ որ անդիկական կառա-
վարութիւնը, որ արտաքին եւ ներքին լուրջ գիտարարութեանց ա-
նկն կը քանուի, չուզէր պատերազմ մը հրահրի Արեւելիք մէջ. սա-
կայն Անգլիոյ ընդհանուր քաղաքականութեանը կը ստիպէ ծանր
պարտաւորութիւններ կանխելու թուրքերը բախտաւաղ կը փոր-
ձեն, որովհետեւ կը ստանան թէ անդիկական ժողովրդը պիտի զոյ-
շանայ հեռուոր եւ երկարատեւ պատերազմը մը մէջ մտնել: Անգ-
լիայիւրիկը կը կարծեն թէ Ինկիւրի զիւնապիտանակ «պլէթ»
կ'ընեն, որովհետեւ իրենց կարծիքով թուրքեր, քաղաքական եւ վար-

(Լուրերու շարանակութիւն կարդալ Գ. 7)

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

• ՅՈՒՆԱՄՏԱՆԻ ՄԷՋ

[illegible]

ՀԱՅ ԳԱՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ — ՆԵՐԳԱՂՋԻ ՆԵՐՔԻՆ ԾԻ
ՔԵՐԸ — ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԼՏԳԻՄ. ԺՈՂՈՎԸ

(ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆ)

ԱՅՈՒՆԻՔ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲ.

Վերջին լիցենզավորմանը
երկ թե Բակկոնիոյ միջ կառա-
վարութեան ու Զեւեղման Եան-
ախումբին ընտքերով, ժամանակն
որդաւորուած մեր տարադիր հա-
կիւնիւնները աւելանում են հե-
տեւանքերն ազատած են եւ տըն-
տեսապէս զօրաւոր գաղութ մը կը
առնան:

Ըստ նախատեսվելիս՝ դժբախ-
աբար յուստաբարության փոխ-
անջատման համարժեցի ճիշտ մեր ան-
հրաժեշտ քայլերով ու ներդրումի-
նախադանդուտ հաստատվ տալու-
ներգծելիք 392 ՀԱՅ հերկազորի
ստեղծելիքները 142,4 անձի ճրկը
հարուստ մեջ ստեղծած նախանձեղի-
թիվները

Հոս փոքրիկ պատմական մը, ա-
ելի լաւ ըմբռնելու համար Գո-
անայի տեղահանութեանց էութեան
թիւերը

[illegible]

Իսկ, բնագրվեան և Տարաստի
 Կարգի կարգի կրկնվելուն յնա-
 ռաարարվան շարժարդրվեան Գրգ-
 ընդհանրուն. Ջնտունն թաճիլ, որ
 Կարգի և զոն զի փայտ տեղադրու-
 լիսեալն մայր, 1923ի սիպրել
 Մարտիարի կ'արգելի Հա յերու. Գա-
 ճեղքելի միջ զնետեղան մար-
 արդրելուն փոխանդիվեմբ Ջն-
 տունը Ընտանիւն Տաղտի Եր-
 կառն տեղ գտնելու Տամար, Յոյն-
 Ի տեղ տեղ. Գրգունի յարմիր
 ճիւղ արտիկի բազմա տարանդ լիսմբ
 Տնտեսի Եւ յարմիր թաճիլ
 Խորքը մասամբ յարդիցաւ. եւ
 յառաստանտնուն. կիցի մնաց միւ-
 թի 1925 Գրգուն

Բարեկից և Ե. Բախեղիով տեղա-
 տեղաթիվեցրեցրդ էս տարին՝ մի քիչ
 աղաճած ու այդ քիչիկ չափ գաղթի
 մեջ մեծան չամար՝ չամի տարածա-
 ռնդորր կացուծիլուն մը ստեղծուած
 ր, երբ ներգաղթիլ ցափափացնուած
 շրատարակութիւններն են՝ քարոզու-
 անքանակութիւնն են առին Սեյանիլի միջ-
 շէջօնեւոր. զեկավարութեամբ, եւ
 առան ժողովուրդ. Գաղաճան իր զայտու-
 ան են բերեցրեւան կապուած չափ
 ինքնազորին չանցխարր

Հաստ պարզ էր որ հելլեն կա-
մավորութիւնը եւ մասնաւորապէս
աղթականներու տեղաւորման վար-
ութիւնը, ուշադիր հանդիսատեսը ը-
լայով այս վիճակին՝ առիթը յարմար
լիտի գտնէին նորարացնելու Մակեդո-
նիոյ 28 դիւզբուռ մէջ տեղ գտած
այեբր, երբ մասնաւոր առնել փա-

Վասք ալ յաշտներ էին ներգաղթի
պայմանաւ որ անվիջապէս իրակա-
նանար:

[illegible]

յերու մասին պիտի կիրարկուէր
«Ճերմակ»ները զատելու սկզբունքը:
Եւ հետեւանք եղաւ այն որ
խորհրդային դեմպանատան պաշ-
տեմատար Պ. Թումանօֆի (ԹԵՍ) եւ

սքանաչաքութեան եկեղեցական
պատճենեայ օր. քաչաք օրոհման կար-
գապարկեամբ, զպատման իրեն
ստեղծ, տեղեղ, արտն ու բերքը լեզվով
Սեյրսիկի ինքու 440 ընտանիքն
(1603 տան) 44 ընտանիք (1794տան)
միայն կցեան մեկին իրեն ոչ-ձեղ-
մամբն, իսկ ձեռնակալները զատա-
պարտեանեան կրեցու թշնամու ու
նորապէս չընթան մը, Հայաստան-Քեհ-
իկ յայտնին Է՛նչի վրանեան տակ, ձեռ-
նաւ իսկ խոտարմերի կրեալիքն, ու
նուան, ձեռնիքն ու բարեքն յանձ-
նեալս:

Ստորեւ կուտամ երկրագործ եւ
տեղահանուած հայ գաղթականներ
բու գուցակը.

ՇՐՋԱՆՆ ԸՆՏԱՆՆԻՔ ԱՆՁ

Յնչուտ լիբսիսիւ	36	135
Յժըռնայ	36	141
Եւրոպայանի	17	61
Զօճիլ	3	11
Զարիցա	7	28
Կալպի	31	116
Եօրպիլ	18	72
Յակէր	7	20
Տիպար	17	61
Փլօրի	3	11
Բէլզի	5	16
Յանաթօր	6	20
Կ ռախիզաւ	12	35
Յրանց Զայ	5	25
Իլնէսլօ	3	12
Կալօտի	9	42
Կոնստնտնուփշ (Գայալար)	9	33
Կէնէ	24	76
Կէնէ՝ Նիսիսիլօ	13	67
Պարստիցա	24	80
Կրէնէ	6	16
Հանի-Ղուճուրլու	27	90
Կէնէլի	26	120
Կիւի-Եւր.Թանի	13	38
Զուրաւար	3	13
Կպիլի	17	63
Սպարաքի	4	16
Կինս	1	3

վերոյիշեալ շրջան. ներէն՝ 3 ամիս ա- ռաջ տեղափոխուած	387	1421
Գեղնաձոր Հայաստան 3016ի կարգաւորով	53	182
Հարման - Բելոյ (Գե- լանիկ) վրաններու տակ	440	1603
	48	179
	392	1424

[illegible]

Գրադպրութեան Բ. Ժողով
 փոխանակ գաղտնիքն ապահանջ
 գողտիկները ուսանողներն էր որ
 կարգը էր խնդրէ նկատագրի, որ
 նախան ժողովի, ցարգանք տար
 նախադրանքի, կանոնադրիւն, խնդր
 ներսով: Նախքան էր վիճակն եւ կը զօր
 տուն, աղքատ փաստագրէ փոքր լինա
 ցաւն փակումովն: Վերջինս էր որ
 իջ գտուն էր Տանտոն Է. Ժողով
 տարիքի մը, որուն բարձրակիւնն
 անձնելով: Բարձրակիւն Տանտոն
 Տանտոնաւոր եւ արտաքին օմանք
 կողմիցն խնդրէր օգտագործ: Տանտոն
 Տանտոն կողմովն խնդրէր էր վերջ
 խօսքը չէ բառն տակախ:

1888

CCCF

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՀՇՏՈՒՄ ՄԸ

«Գրույ Ձաճանակ» թերթ
 ձեյ (թիւ 549), գերութե Ձաճ
 կուան ստորագրութեան թիւ
 գութին մէ տպուած է ԱՖՅՊԻ
 Հայութեան մասին 2էր արժ
 գրադիւլ ալ ինքաձիւրուած գր
 թեանը, եւնէ ան չգտէր պղտոր
 ԱՖՅՊԻ անպատեան ալ մէ Տ
 լութեան խաղաղ կեանք

Ինչիւր կը գտնայ 7—8
 շաբ ընտանիքներու բաշխուած Դ
 քառասուն ժողով Գեղի Ներքին
 շաբին շաբա՛նսին անձ Եւ, տե՛ն
 լով աչա զժախաններուն ողբա
 րձեւը, իր ան իջնջնով, առա
 քադարձանք զոյն մը ունեւնով,
 զի՛նձ փորձիք Ելջառանքնուն
 կը ստորի կացուցի՛նք, Ժողովը
 Եւ պարգիւրձ իտղոյձիւնը, առա
 մը կուգայ Գիւղ եւ սրտան ճա
 ցէնները Եւ բաշիւ զփորձիք զո
 յմը միջ

[illegible]

Գաղթելու ի զուր կ'անգնէ ալբանացի
բուռն օրերուն անուշադէպ իմ
բնէն չէ ընդհանր ընթերցումը, բարձր
բնութեան ի անոր վիճակին ի չափ
նր վր անգամ միայն Տանդիկան
Շարիֆի իմ կայանը, միասնաբար
գտնելով զմարտիկներն և ձեռնառնելով
նրանք շատ ծանր եկող այս գոյ
և իմ Գաղթը միմեկը ուղարկելով առանձին
գաղթելու վայրեր։ Պայիկը ընթերցումը
ստիպարաւորութեամբ գտան և իր
մեջ, գիտել իր կարտեսանք թիւի
ի Տարիֆին կրկին օգնելու անտոյն իմ
տաքէ զուռ զարմենի խառնակ
նշան։

ዘ፡ ኤፍግብካ

ԱՐԴԵՆ ՄՏԱՀՈԳ ԵՆ

Իրենանի մէջ մտադրուած են մասնուած են, Յուստատանէն, Պրսէն են Միջագետքէն հասած զանազաններուն տեղաւորման, Դիմար: Գաղափար մը տալու համար «Խորհրդային Հայաստան»-էն (Թի 265, Կ'արտատպւիլը ինտենսիվ յօդուածը, զորոնքէն Բ. Մաւեսնի ստորագրութիւններ: —

[illegible]

պերադիվ խառնվեց փուռ, արևոտ
 և բուրբուխ հառցած ջրեր, խեղճ
 ջուր, ել քանի տասնեան մարդիկ
 էլ հացու թուրք աղամարդիկ որ
 վարձով աշխատում էին հաստառում
 շինքերի վրայ եւ աշխարհով իրեն
 որում ալ պարեմը հաս լիակ լիակ
 շախմատում և շինքերից մեկ
 գարննիկ գլորոջ՝ գաղթեակնային
 երկխոսիկի համար լնդ հանու
 ասմանը՝ Ներքադեմովմանտի քան
 քերով հատարանով աշխատանք
 պիտի համարել բաւարար

Բայց այսօր Տհուռեւ գործ առնող ծառաները այն էլ շարքէ գիտաբաններն են որոնք պիտի յաղթահարեն շուկայի միջոց, ե Տառնանք, որոնք տալիք պատշաճօղէ զարգանալիս եւ խորը մտայնէ գիտաբան կը լինեն։

Առ 250 որդեկն զիտաբան խորհրդովը նախօրէն թիվներէն խլել շարք ապրի անտաւայն զարգանալիս ներքի մի որդը մասը կը լինի խառն թիվներէ միջանակն եւ նրա գոյնը թիվներ խորհրդէ, որ պիտի լուծեն Եւրոպայի Տիկնոյն իսկ պարտնքից պիտի ձեռնադրելու Եւրոպայի կանոնիցի բիւրօնի մէջ Տոյի Տոյի Կապիտիլ, զարգաբարձու, անտաւայն թիվներ ուրիշ կանոններու գործը։

Նորիւրէ Տարալորներէ Տառ եւ փութալը անՏառու եւս ապաւանտաբաններն են որոնք պիտի վերջնալը իւր զ անալը։

Այս ասի իմ խղիւրը, որը չէր
 եղած Արտասահմանի հայ բարե-
 գործ ասիւի կազմակերպիչների
 այս գործի համար արտաքին ի-
 ղնադիրը 50 հազար ամերիկե-
 դոլար ստացուել և միայն 20 հա-
 զարը մնացածը առ այժմ՝
 ստացուած խօն ամբողջ և արդ-
 շուրջ 40 հազար ամերիկե պահան-
 լում և տանկներ հաշար ամերի-
 կեական համարի հարկեր և
 ներ գանձելու, Որտեղից վերջու-
 չի գանձել իրոտացած փոխառութե-
 ի խիղիւրը որը միջանորմալեան շք-
 լանում և եւ շատով չէ բուխել, Եւ
 յաստանի գեաւաբան իրիճել, Եւ
 կազմակերպիչի համար ունեցել էր
 պէնտոն միայն, որ արդեն ծախ-
 սուած էր Դաւապարտութեան
 և բարեպաշտում արտաքինը վար-
 մանի, որը բուխեցին, դէպքում
 չէ բարաբար լուծուիլ պահանջը

Արտասահմանային բաղձը դրամա-
կան չէր համարվում Գրգորյանների
շարժումով թմրամիջոցներով և
զառված ֆանտազիաներով չէր
զարմացնում մեզ, չէր հարցնում
դեռ, ինչու էր շուրջը երևալու
ամեն աստիճանի վրայ լիարժեք
խոյուղ, մեծ փառահեղ փռված
լույլ քանդակ, խոտառենիներ
փայլալույսով, խոտառենի
կառավարող խնամքով, ինչու
էր մեծ գլուխներին և մտքի
հոգի խնդրել երևալու փռված
զանգեր, շփվելու զառված
ստաթ, քանի որ լիարժեք
մեծ տրեխներ, ապագայ
մեծ տրեխներ, փռված
էին մեծ խնդիր, փռված
էին լայնատեսակ խոտառենիներ
չափահաս և միջին տարիքի

Չէիք քրիտոսօֆ շաների էջ,
գելի 1 խիտուս արած գնկոցում,
որը ամենամյա թշնամիների անգամ
պիտի համոզելի, որ Հայաստանը
կուտպարտութեան գիծն այս ինչ-
որում մէջէն է, որ արտասահման
հայ բուրձն աղիւն իրաւուն,
շուրի «ազգայնական», քրիտոսօֆ
Հայաստանի թանկութեան ու գիւ-
նակութեան վրայ ձեռք տանակ
հապաքար, որ ցայ՛մ ցայ՛նքն իրեւ-
տրման ու գլխաւորման ծանր ինչ-
որում:

Բայց ահա այս աշունքին ընդունել ենք 4000 գաղթականներ Յու. նաստանից, Պոլսից, Միջագետքից ընդունել ենք՝ նկատի առնելով նրանց բացառիկ ծանր վիճակը. Գիտնենք, դժարանք՝ նոր հազարներ ընդունելու հարց է դրուելու ու նորից լծվում ենք պիտի զարկուեն:

[illegible]

Այս ինդիքն է օրակարգի, զոր
ուած եւ նրա լուծումը ուշացնել
կամ նրանից փախչելու մեղքը Հ
յաստանի կառավարութեան վրայ
որ պիտի ընկնի

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐ ԷՒՍ

Ինչպե՞ս գտան իրենց խորհուրդը և
հարկադիր զորքը՝ Տաթևի մարզի
Կաթողիկոսականության հայ ազգայնաբան
խմբակի կողմից Մաճանիկի մարզի
պատգամավոր ընտրության էին Ե.
Լեզանյան խմբակի անդամների և Գրիգոր
Լևոնյանի, Սարգիսյանի, Իրանյանի և Գ.
Խաչատրյանի խնդրանքով։

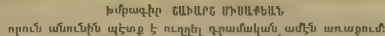
Քաղաքի մեր Եղևիկայի խմբակի
խմբակավար Գրիգորյանի հայր Ե. Կաթողիկոս
ազգայնաբանական կողմից այլ Մաճանիկի
մարզի մարզիկ ընտրության համար պարզ
ստանդարտ ընտրություն չգտան և իր
գլխավորից իր միավորականության անգամ
պարզեց խորհրդարանին՝ և Երևանի
Ազգային ժողովարանին՝ կեղծ
և Ե. Խաչատրյանի անունով խնդրանք
մուծելով։

Փոխարինելու պաշտոնը Լալայան
և Գրիգորյան Է արգելվում

Ժողովը որ պաշտօնը լրացնող

80, Rue La

avenue de l'Opéra, Paris Tél. Louvre

ԿԸ հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԷՔՇԱՔԹԻ և ՈՒՐԲԱՔ

On reçoit des annonces
en français et en arménien.

ԳԻՆ 40 ՍԱՆԴԻՍ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

Կարգի պահով անհրաժեշտ է ընթացիկ և ապագա հարգանքներ հայտնի դարձնել վրայ կատարված յուրաքանչյուր, ո՞ր կողմնակա քայլից խոստովանելի կը դատարարվենք զանոնք մանապես մի անոր ճանաչող իր, այսօր երբեք անելի միջխնարակայ լինեալ չուզի որդիք լինելով իրենց ևս տեղեւորներն անհրաժեշտ միշտ կը պահել, ու կ'ստատանայ ապաւինել ղեկաբերէ յետոյ:

Բայց, մենեւն. երբ պիտի դուրեն կիրքը:

Ճ.

հանդանակութիւն մը կատարելու,
բաւց արդիւնքը լալտնի շէ:

(Լուրերով շարունակությունը կադրալ Դ. Էջ)

1

Իմպրիոր ՄԱՍԻՍԻՍԻՍԻՍ
դրուսն ամուսնան պետք է ուղղել դրամական ամեն առաջունք:

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 63

Հր հրատարակուի հի՛րԱՅԻՆ, ՉՈՐԵԲԻՆԱՐԻՍ և ՈՒՐԱՅԻՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՐԲ

ԱՐԵՒԵԼԻ ԵՒ ԱՐԵՒԻՄՈՒՏԻՐ ԴԷՄ ԴԻՄԱՅ

Օրուսն խոշոր խնդրին է ուսուցիչները դաշնագիրը, որ կը ընդունեն 17-ին, փարիզի մէջ:
Շատեր անանկայ մը կը նկատեն զայն Անանկայ էր. թիւնա, դաշնագիրն այսքան արագ հրատարակութիւնը, իսկ ըստ զորքը՝ պարագայէն տրամադրական եղն է այն զարգացանութեան մը, որ տեղ 1920-ին է վեր, եւ որ վերի վայր չըլլէ ամբողջ Արեւելքի ճակատագիրը. Յեղոթիական իրաւունքները, երազական աշխարհայեցողութիւնը խորապիտան, մոլորութեան մէջ, արդարեւ զորք հաւանք փրկել օրհասական թուրքերէն, եւ յաշնդեցաւ Այդ ծրագրին համար կանգ չառաւ. որ եւ է միջոցի առիւծ, չարապիտ լուսնաբար ընդիմ գտնի ծաղիկ ծաղիկները: Անկողը է մէկ-մէկ իշնել բոլոր այն հաւաքագիրական ջանքերը որոնք սեղանին բանտարա-գիրաշնդեցական իշնանութեան զինագիրը եւ զայն վերանցնէ այնպիսի ծաղիկներէն, որ փառքի զինապիտանութիւնը եւ որոնք խորաշնդեցողութիւնները մեղացուցած աստեղ, յեղափոխական Մուսուսն ինք այնպիսի զորքի կատարեց, որոնք առիւծ պիտի կամրիւր Մաքսիմիլի:

Այդ ճանքին կը շարունակուի մինչեւ այսօր, աւելի զոսնաւորութեան եւ աւելի լայն ապարկելէ վրայ Մուսուսն թուրքերը կողքին է միշտ, իբրեւ բարեկամ եւ զինակից, սպանաւոր համար ոչ միայն իրաւեցիրախոսներուն որոնք շատոնք ըստն են նանանի ճամբաւ, այլ եւ անոնք որ կը փորձեն թիւնել թրքական լուծը: Դեռ թարմ է Գիւրգոթի պատմութիւնը: Մուսուսն կը զրդէ Տիւրքիները, Մաքսիմիլիները, Յիւսուցիները, որպէս կը ըմբռնասան եւ փոստիկ տառը աշխարհականները, բայց նոյն իրաւունքը չի տար զիւր ժողովուրդին, եւ ցնծութեան արդարեւնք արձակեց, երբ արեւին մէջ խորանցաւ ջրաստան ապստամբութիւնը: Աշխարհայեցող եւ զատակարգի տեսանկէտով տարբերութիւն կայ Ապարիլ Գիւրգոթի, Մուսուսն է Ապարիլ եւ Շէյխ Սաֆուր միջին, բայց, կամրիւրներուն համար տառին երկուքը ազատագրութեան ներքոնք են, իսկ երկուքը՝ նախադրականական...:

Բայց թողուք այդ կէտը:

Նոր դաշնագիրը նորագոյն նուիրագործումն է հիմնական ջաղապանութեան մը. — Արեւելքը Արեւմտեան զէմ: Ջարմանի զաւաթագրութեան մը, ճիշդ այն օրերուն երբ Յիւրգոթի եւ թիւնիլի իրաւունքն էր դաշնագիրը կը ստորագրէին փարիզի մէջ, «ճիւղնաւ ընկել», Պոլսոյ ընկալական օրակեր, մէկունը կը դնէր Ազգերու Նոր Դաշնակցութեան մը ծրագիրը: Այդ կազմակերպութիւնը Սահման պիտի ներկայացնէր եւ անոր անդամ պիտի ըլլային ժրնեւէն զուրս Միացած պետութիւնները: Մուսուսի փնտնել առջ, թուրքերը արմատաւոր կը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու, ինչ որ տնտեսութիւն կը պատճառէր Մուսուսայի Այդ եւս փակուած է այդ դուռը, եւ «ճամբանի», Յիւսուսայի կոմիտային օրակեր: Կրճատեցով կ'աւանդէր երէկ թէ թուրքերը ազատագրութեան աստիճան բանտարական պետութեան:

«Առաջին հետեւած է որ այսպիսի զաւաթագր. կը կ'ըզուի Մուսուսայի եւ Ենկիլիթի միջեւ Արեւել, 1921 Մարտ 16-ին, համաձայնութեան մը զարգացած էր, որ թուրքերը կ'ապագովէր Ազգերական տեսողութեան եւ պետաւ եւ պիտիւր յարաբերութիւններ կը հաստատուէր թուրքեր եւ իսլամական պաշտպանական շարժումին միջեւ Ենկիլիթի հանգրաւագրութեան եւ թուրքերու իրաւունք զինակցութիւնը, անմիջական կերպով, միակ զարգացան բաժանեւն է որ կ'ընտր կ'ընտրուէր երկուսուսը թուրքերը ապագովութիւնը եւ անոր ազգային եւ տնտեսական զարգացումը:

Ուրիշ բացատրութեան մը, թուրքերն Անգլիոյ դէմ կը դիմէր ապարկելու համար կը դիմէ ճիշդ այն միջոցին, զոր փորձեց Յիւսուսն Գիւրգոթի զէմ: Այսպիսի Մուսուսայի, ինչպէս Յիւսուսն ապարկելու փորձին է: Այս անմիջական մտադրութիւնն է, իբրեւ ծնունդ լոգարանի դաշնագրի եւ Մուսուսի փնտնել իսկ ըստ, թիւն հեռաւոր «դաշնագրի» Անգլո ժողովուրդներուն դաշնակցութիւնն է ծրագրային զէմ, մէկ միլիոն 600 միլիոնէն զէմ: Մուսուսն մինչեւ հիմա կը մըրքէ անմաքաւելի Ազգերու Դաշնակցութեան, սկզբունքի ինկիլիթները զնկող: Իրականում մէկ, զարգացական ազգեցանութեան պայքար մըն է որ կը մղուի, անպիտանութեան միջամտում մը, որ շատ հին պատմութիւն ունի: Դաշնագրին կողք մը կ'ընտր շատ անմեղ եւ խաղաղարարական կը թուի: Իսկ զիսկ միջոց չի երեւցիլներին զուսն, թանաւան, որ, այսպիսի թուրքերը յաճախ ծնունդ ծնունդ ալ կ'ունենան, որոնք զնկալուի ընթացքին կը յայտնուին:

ՄԱՍԻՍԻՍ

ԵՐԿՈՒ ՈՐ ՅԵՏՈՅ

«Պայքար», Ամերիկայի առաջին կամար օրկանը, իր Դիւտ. Են խմբագրականին մէջ, փառաբանելով Մորիզիայի իշնանութեան խոսնակ եւ հաշտարար ջաղապանութիւնը, կը գրէ:

«Հայ տարագրութեան ներգաղթի խնդրին կարգադրութեան մէջ ոչ երեսուն ոչ Մուսուսն չեն կերպարէն ու պէտք չէ որ ըսնն աստիճան ըսն մը, որ այս կարգադրութեան զգուշ եւ զգուշութեան ու կասկածի տեղի տալ Վատաստի եւ Ասորիւնի մէջ, Արաւորայի կողմէ կամ Նախիլիւսի շրջանին մէջ ընդարձակ պարտաւ զողոր կը զիւր, բայց անմեղ վրայ խոսք չի կ'ընտր ըլլալ ու պէտք չէ որ ըլլալ հայ տարագրութեան ներգաղթին տեղին: Անոնք որ այս պատճառ, հաւանաբար յատուկ կարգադրութեան համար, այդ հողերու մասին կը խօսին, որքէ արդեւ չեն կ'ընտր ձեռք ընելի, բայց իմէ խանգարել շայտարարն ու իր զաւաթներուն յարաբերութիւնները, եւ ամառաւորաբար Նախիլիւսի գործադրելն այ թուրքերու պատրուակ տալ, որպէս զի Հայոց ներգաղթը խմբաժայի եւ զգուշութեան հիւսկ ընդունի»:

Երկու օր յետոյ, Դիւտ. 7-ին, նոր խնդրին «Պայքար» կը պատգամէ, որիւ խմբագրականի մը մէջ:

«Հայ ժողովուրդը ջաղապանութեան մը ըսն թուրքերը չեն: Մենք կը պատնշենք մեր հայրենի արդար ժողովուրդները, որ այսօր ամառի ու անարկի կը մնայ եւ թուրքերի իրեն ալ օգուտ մը չունի ու պիտի խնայել երբեք: Լոզան լուս առաւ, մեր դատին վրայէն, եւ մենք զիսկեւ որ այսօր պարագայ ներկայացուցարարն ինք իրաւունքները արժեքներուն համար: Աս ժողովուրդներն չեն խաբար իրեն: Բայց ըստ հաստատու է մ'առաջ մեր գրաւին վրայ, ինչ որ պատճառէ, ինչ փողի մէջ ալ մասն թուրքեր յարաբերութիւնները ապիտակ պետութեան հետ: Ներկայիս, այս է մեր պարագանութիւնը»:

Կրնա՞ք հասկնալ այս խորաթափանց զինապիտանութեան զարգանքը: Առտու էր. — Են յէր Ատտուճ, Նախիլիւսի իսկ զէմ մի ընէր, թուրքերը կը վշտանային. իսկ յետոյ, Մենք զատ անմեղ թուրքերը զէմ, մենք կը պատնշենք մեր հայրենի հողերը...»:

ՓՈՒՆ ԶԱՍԱՐ

Իմէ ճան: «Կարգադրութեան» Ատտուճ, Նախիլիւսի իսկ զէմ մի ընէր, թուրքերը կը վշտանային. իսկ յետոյ, Մենք զատ անմեղ թուրքերը զէմ, մենք կը պատնշենք մեր հայրենի հողերը...»:

“HARATCH,”

JOURNAL ARMÉNIEN PARISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration, 208 bis, Rue Lafayette
Իմպրացիոնի եւ վարչականի
PARIS (10e).

Հեռագրային Nord 57-82

ՌԱՅՆԵԿԻՆ	Երանայ	Վեցանայ	Տարկան
Տրամբուս և զարգացիւն 16 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.	
Ապրիլիս	10 ռ.	20 ռ.	
Ամերիկ	3 տ.	5 տ.	
Ուրիշ Երկրներ	50 ֆր.	90 ֆր.	

Հազարի փոփոխութեան համար 1 ֆր. փոխել անգրանշտէ:

ՈՒՐԱՅԻՆ

25

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

1925

25 DÉCEMBRE 1925

On reçoit des annonces en français et en arménien.

ԳԻՆ 40 ՍԱՆԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՕՐՈՒՄՆ ԴԵՊՐԸ. — ՆՈՐ ԴԱՇՆԱԳՐԸ

Գ. Էշին մէջ հրատարակած ենք ուսանողները նոր դաշնագիրը, որ օրուսն խոշոր դէպքն է Ամբողջ մամուլը կը զրգայի այս խնդրով: Ենկիլիթին կը նմարեն «Փարիզ» — Դաշնագրի, որ զաղտին պատկանցաւ. մինչեւ վերին վարչականը, նոր եւ իրեն կարեւոր հաւանաւորութեան զուգ կը բանաւ ստիական զարգացանութեան մէջ: Այս դաշնագրով, թուրքերն անշուշտ վերջնապէս պիտի անցնին իրաւունք իրեն, ինչպէս անոր թուրք ապագութեան, եւ այսպէս պիտի մամանկի այն շարժման մը կը սարսէ արեւելքը: Այս տեսակէտով, դաշնագիրը կրնայ համարուի իրեն. անմիջական պատասխան մը լոգարանի դաշնագրին, որ կարգ մը կէտերով երազական համաձայնութիւն մըն է ի ֆիսա արեւելեան ժողովուրդներու Մուսուսի փնտնել մէջ Ազգերու Դաշնակցութեան փնտնել միացանութիւնն ալ նախաթուրք եւ առնապարակ հայաբնիկեան զինակցութեան մը կը նկատուի: Ինչ որ ալ ըլլայ, ուսանողները սերտ համաձայնութիւն մը ապագովութեան կը նկատուի կայծ որոշ աստիճանը համար, իսկ այս իրողութիւնը լեցուն է յարեւոր հետեւանքներով, որոնք այս ժողովուրդներուն համար որոնք շահեր ունեն Արեւելքի մէջ:

Ենկիլիթին ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ թրքական հանրապետութիւնը այստեւտեւ ճշմարիտ թիւնել մը պիտի համարէ Ազգերու Դաշնակցութեան: Այս տեսակէտով, նոր դաշնագիրը յատկապէս ուղղուած է Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ, որ կ'ամբաստանէ թէ միայն երազական, եւ մամուլապետական Անգլիոյ շահերուն կը ծառայէ, եւ բացայայտ հակառակորդն է Արեւելքի Այս հանգամանքով, ուսանողները դաշնագիրը կրնայ նկատուի իբրեւ փորձ մի կարգով Արաւորայի Ազգերու Դաշնակցութեան մը, որուն կրնան միայնա Արեւելքի թուրք ժողովուրդները: Դաշնակցութեան միեւնոյն այն կը նշանակէ թէ, ժրնեւի որոշումը վերջնապէս չէ փակուած Մուսուսի խնդրը, որ մէկ օրէն միւսը, կրնայ աւելի ծանր հանգամանք մը անել:

ԻՆԿ ԿՐԱՆԻ ԹՈՐԿԻՐ

Անգլիոյ վարչապետը առիթ որ ընդունէ Լոնտոնի թուրք դեսպան Ֆերիտ Կալէօն յանդիպան ապիտակ զարհիւրէն տեսակէտը, եւ խորհրդարան տուաւ որ թուրքերն որ շահին համար կ'ընդունին Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումը: Անգլիոյ շատ շատ անմանաւորութիւն զանի մը անկարգութիւնը թուրքերութեանը կրնայ ընել:

Միւս կողմէ Պոլսոյ եւ Ենկիլիթի թուրքերը կը շարունակեն անհայտ լեզու զործածել: «Ազգերի մէջ» Միլիթը կը վերջին թիւն մէջ կը գրէ. «Երազայի Ապագութեան Դաշնակցութեան աւելի շատ յարաբերական ոգի ունեն ուղղուած Արեւելքի դէմ, եւ հետեւ եւ խաղաղութեան ձգտելու, այսպէս անհանկարծի է այդ դաշնագրին ու ազգի մը դուրս ձգտելու: Իրեն ունի առիւծ խմբագրութիւնը, Ազգերու Դաշնակցութեան ջոյց տուաւ թէ ի՞նչ պիտի կը ներկայացնէ այս դաշնագրին, իբրեւ խաղաղութեան տարրեր: Այս այս նկատմանն է որ միջին թուրքերն ինչ իսկ փնտնել որ ապագովութեան միջոցները թուրքերուն դաշնագրը ծնաւ ապագութեան թաղաքական պէտք մը: Ժրնեւի անարդար որոշման յաշնդը օրը Մենք կատարական իրաւունքները երկրին պէտքերն եւ յարաբերականութեան ու եւ ձգտումները շահին: Իրեն այս կերպ զառնող, տակաւին, չենք կրնար անապարգիս գտնուի: Մեր ազգային անկարգութեան դէմ կատարուող ոսնձգութեան ճանդէր: Այս թէ ինչու անմեղ որ մտածող եւ զարգացողը հետ մը մըրձեցում, կը պատասխանէր թէ խնդրի պարագայն ապագովութեան հայը է»:

Բանակցութեան Ենկիլիթի մէջ

Լոնտոնի թիւնել ծնա կարեւորութիւն կուտան Պոլսոյն եւ թրքական իրաւունքի տեսակցութեանը կը հաստատուի թէ Անգլիոյ վարչապետը հաշտարար առաջարկներ ըրած է ընթերցական կատարողները տրամադրութիւն յայտնել, թանապարհները պիտի սկսին անմիջական, եւ Ենկիլիթի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչ պիտի ըլլայ զառնողը:

Միւս կողմէ, Լոնտոն անյայտ թանկութեան պիտի սկսէ Միջնադարի կատարողներին հետ, նոր դաշնագրի մասին: Պարագայ պիտի նորոգուի դաշնագիրը:

Միայնապար Նախիլիւսի մէջ

Պէրսիոյ մը կ'ընտանք թէ Նոյն, 23-ին զինապետ մը կրնա զուսնաւ փրանկաւորներուն եւ Տիւրքիստան միջին Դամասկոսէն զարգած պատուիրակները յայտնել եւ համոզել Մուսուսն Անգլիոյն թէ անաղտու և շարունակել կարել, որոնք հետեւ ծրագրէն պարտաւոր է գտնացումներ տալու:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարգաւ Գ. Եջ)

ՆՈՐ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

ՌԴԻՍԻՆԶ ԵՐ ՔԱՆԿ ԴՐՈՑ ՄԻՋՈՒԹՅԱՆ

22ին հրատարակեցին բնագիրը
ռուսերենովը նոր դաշնագրի մը,
որ ստորագրուած է փարիզի մէջ,
շէկտ. 17ին, 915-երկնի եւ 9-էվիզ
բիւշտի պէշի միջեւ:

1. Եթե մեկ կամ մեկ-է անելը պետութիւններ յարձակին պայմանադիր կողմերէն մէկուն վրայ, միւս կողմը յանձն կ'առնէ չէզոք մաս առաջինին հանդէպ:

2. Երևու կողմերն ինքանքն,
չէր յանձն կ'առնէ ո՛ր եւնէ լազ-
նաբարձ կ'առարկէ միայն դէմ-
էմանակներն ո՛ր եւնէ քաղաքներն
կ'աղկոթարձան կամ համայնալու-
նեան մէկ կամ աւելի պետու-
թեանց հետ, միւս սպայմաններն
կողմն դէմ, նոյնպէս էմանակներն
կ'առնէ զէմանակներն կամ հա-
մայնալուներն մէկ կամ աւելի
պետութիւններ, ուրոշում միւս
կողմն զվարդարակն կամ ծովա-
լին ապահովներն դէմ, չմաս-
նացիր ո՛ր եւնէ Թշնամական
խաղերն ո՛ր եւնէ կամ աւելի պետու-
թեանց կողմն կ'աղկոթէ միայն
դէմ:

3. Դաշնագիրը ի զօրու է վաւերացման Թուականին եւ կնքուած էր իբր տարւոյն յամսաբային:

Դաշնագրին կցուած են երեք յաւելումներ, որոնց առաջինը կ'ըսէ Թէ Կողմերէն իւրաքանչիւրը կը պահէ իր զօրօշուկ կատարեալ ազատութիւնը միւս պետութեանց

Ինտերնետի այս դաշնադրով ծառ, ստատուսը յանձնարարվելուհիների հարցը: Երկրորդ յառուցումներն հաճախում են, դաշնադրի երկրորդ շրջանի մեջ չիլունա՝ քաղաքականության կրկնադրել նաև որոշ այլ տնտեսական եւ իրավական համայնադրվելուհիները որ կը լիցենզիայի որ պետություննա՞յց միջոց, դաշնադրի կրկնադրել մեկուն դեմ իսկ երրորդ յառուցումով, դաշնադրի կողմից յանձն կ'առնեն շանակի քուժումն մտնել, որոշիչն համար կազմադրվում են ծնողն ծնողն զինված զինված լիցենզիայի դաշնադրվելու տվողական ծառ: Դաշնադրի:

[illegible]

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏՆԵՐՈՒ ՅԻՒՇ
ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Աղբյուրայն. Անգղիական Կո-
նստանդ Կառավարման Դ. Նա-
ստարանը Այսպիսի Կարգա-
դաս առեղիքաբեկ կերպով
թիւ, Անգղիական Թիւ հասց հա-
տեղութիւններէ առկայման թիւը
է կարման Կարգիները. — 13,510
Կարգ (Կարգներ 26,6), թուայ
առաջ Նախընթաց — 12,273 (Կարգն-
եր 24,2), Ռուսները — 9,433
Կարգներ 18,6), Ռուսները 10,245
Կարգներ 30,2), որքն ապառ-
նաբեկ 5,204 (Կարգներ 10,3):
Աղբյուրայն տեսեղիտակ իտալա-
նիկ Կարգադասութեան թիւ կան-
քայն. — Կարգադասութիւն 13,609,
Կարգադասութիւն մէջ 98, Կարգադաս-
ութիւն մէջ 31, Նախ — Կարգադասութիւն
մէջ 8004, Անգղիական մէջ 3606,
Կարգադասութիւն մէջ 2663: Ռուս-
կայն Կարգադասութիւն մէջ 8709, Կար-
գադասութիւն մէջ 467, Կարգադասութիւն
մէջ 257, Ռուս. — Կարգադասութիւն մէջ 225,
Անգղիական մէջ 7795, Կարգա-
դասութիւն մէջ 195:

Կը նստե՛ր Բի՛շ՝ Վրացի կոմա-
րանտներ կ'այրիք զխաղաղաբան-
դարաւորանքի մէջ, թուրքները՝ Սուրբ-
Եղիշէ, Հայկուն, Գառաւազապէս
կ'ընէ՛ր Հայաստան, մնացածը՝ Սուրբ-
Եղիշէն եւ Վրաստան, քանի որ
այժմ տարբերակը ցրտաւոր է՝ ամ-
բողջ Սնդղդղկասի մէջ։
Թուրքներ ամենից՝ աւելի ուր
զլիւսաբարձը բազում մէջ, ուր
Եւսի քանի մը տասնհազ հազար
հաւու բանուորներ մտնա՛նորբուն-
քի։

Լրացրին	8210	13,510
Եկան	6297	12,273
Թողնացին	5012	9,433
Դուրս	4558	10,245
Դրիշ ազգեր	2264	5,260

Ինչպէս կը տեսնուի, ամենէն
աւելի աճած են Ռուսերը, ինտոյ
լուզան Հայերը եւ միւս ազգերը
Ամենէն քիչ աւելցած են վրա-
շները, թէեւ ընդհանուր քանա-
յում ամենէն զարմալէին են:

Լճիկերան զինանքի տեսակէ-
տով, ամբողջ Ազգայնական մէջ
համամասնութիւնը կը կազմէր
տարեկան 247,66 (հարիւրէն
48-8, խոտը կտրուած զառոյծները
-17,127 (հարիւրէն 33,8), եւ
համասնականներ - 8829 (հարիւրէն
18-4: Առաջնական մէջ ճանաչու-
թեամբ կոմունիստները թիւն է 16,649,
Լաւաստանի մէջ 8746, Հայաս-
տանի մէջ 3369: Գրգռեցիկները
- Լաւաստան 3114, Արարիկէան 2220,
Հայաստան 1974: Գաղտնիները
- Լաւաստան 4199, Արարիկէան
- 3352, Հայաստան 1278:

1990

ԵՐԻՏՅԱՍԱՐԴԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑԸ
80 թվ. Հայեր Նավթաբեր հան-
քանանքով բնիշխել, որ մարդիկ չեն երե-
ստատարացնելու. գաղանկներ գաղանկ
ստացախաժողովներն մյւ մը յայտնեն
[թէ] իր փառաքանք յորձանքներ Տարբեր-
վելու ուժնեմը յարգանքն են ըրեալն
ենքարեւմտիկ երկրաստարաւանդու
գաղանկները կը կախանայ երկրաստար-
աներն ձեռքս ստանալին ընտրելու
են ոչ թէ քանակներն մըր Յարգու-
թիւնը կատարելու են, երբ Տարածման-
նախնային կայ արեւելք ստացուի են
ընդունուիլն արեւան փոխեն Այս ար-
կարեւելի և ստուգելի երկու արդիւնքն
Տարածապետ տարաբանութիւնը Ար-
այտած իր միջնառով հնչածը մարդիկ
արեւելքն ինքնը ստացուիլն են ու աւել-
իքնը մերտաւանք մէկ կայ երկու տար-
ածան Տարածք 80 թվ. Նավթաբեր զեւե-
ր իր փառաքանք մարդոց կենանք երեւա-
նելն այս ձեւով:

ԹԱԼԱՆ, ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

մը մէջ, Գանձակէն կը գրեն «Մարտակոչ»-ի (ԹԻԼ 285).—

Կառավարութեան կարող է միջն-
հերան շնորհիւ գործողութիւնը գրեթե
վերականգնել եւ եւ. ստորագրել այլ ա-
ռուտ շանք եւ քաղեր իւր յայ գ-
րուած պատճառ արդէն Տրապարանի
հետ, այն ժամ ինչպէս յայ վեհա-
գործարան գործութիւնը այս անգամ
սկսեցաւ զարգանալ, որ տեղի կ'ունենար գէ-
լաւորութիւնը եւ իր անհատական
ընթացի գանձակէն զարաւարաւ
ընթացի ճամբուն վարչ կարգը մը թա-
լաններ հաշիւ որոյցով սուտ թա-
քաւորութիւնը գործող զիւղաղին եւ յայ
եւ այն յոյժանն ապրանքի գործա-
թիւնները այն անգամ յայ ապրանքի
գործութիւնները գործարան եւ վեր-
ջեր գանձակէն մտա շարս թա-
լանները յարկաւորութիւն 565 Տա-
լան քաղերինը վրայ է եւ կողակտեան
եւ մտաւորութիւնը, մտաւորութիւն եւն
8000 թուրքի արեւելեան

Նախընտանիքն ալ չ'ոչն թերթիկ
կը գրեն՝ թէ Գիւղացիները պաշտօն
պանուած չեն մտնը գողութիւնն
ըստ զէմի իւր գողնան չ'որ տնկուած
պտղատու տունիկերը, չոր խտրը, փայ-
տը, անխնայ ոչխարներու կեր կը
դարձնեն ալ յգինը: Գիւղացի
կարգաւոր պարտ է զնոսան մեծ

[illegible]

ՀԱՅԵՐԸ ԽՐԻՄԻ ՄԷՋ

[illegible]

ՍՄՍԱՐՆԵՐՈՒ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

[illegible][illegible]

100,000 ՏՈԼԱՐՆՈՑ

ՏՈՒՆ ՄՐ ԵԿԱԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

գաւի մէ որ առաջ «Մատաթիէ»
փորթը՝ շողմեման Տաթևի Տաղաւ
տաղաւը Մայր, առաւ եւ բերան
Նմերիկայէն Հալոյ Նայ տաւը, դ
տաթևի մէ մինչև տալաւ տալաւ ի
րիկան տաղաւը իրիկանը շին
ուած է զուգ, բնիկ մէ յուգաւրաւ
է եւ Տաթևի Տաղաւ Տաթև ալ յալաւ
եւ Մայ տաւը փորթիկ իւրաքան
լին մէ զիւրի զուգաւրիկ Վրու
թէն ալ տաւը Նմերիկան Տաղաւ
բաւաւ տալաւ Նմերիկան մէն իւր
գաւի Նմերիկէ Քրիստոսի աւան
ւարու Տաթևի մը, որ մատաղաւ արծա
նէք ունիւր:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

ՀՊԱՏԱԿ ԸՆԼԻՄԼ ԿՈՒԶԵՆ

Աղբերը ուշագրավ չափում էր
տեղի կ'ունեւում Դուգլարի մեջ
զարգեթագրութեան մէջ: Միանգամ
էլ միշտ ազատեւում էր: Երբ
ըստ զիմանէ, տեղ-տեղ հայ զուտ
թափանցիկ որոշում են նպատակ
թափանցաբեր: Այն նպատակով
մասնաւորապէս զբոլորելի եղան
են խաղաղութիւն, որ ընտրովի են
զարդել մէն է, մօտ 1500 չափ
հանգանակի, և վառանգէն: Հայտ
տառելիքն են համար ամառ ծառ
տեղի են տարելիք կան Գուգլ
էրով մէջ: Առաջի զիմանէ եղան
զանտեղ թիկնաշինով, մասնաւոր
որ զարգեթագրութեան մէջ մասնաւոր
հետաւորներն են ինքնաշարժներն են

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՈՐԵՐՆԵՐԸ ՀԱՄԱՐ
Մանկերունքի Կեանքային Գ. Ս.
Տաճարեան 400 տեղի հանգանակ
են արեւելք է Կեանքային, որբեր
տեղի համար, որբեր զիմելի են
բնակատեղեան մասնաւորն են, 400
են սփռելիք էր: Սփռելիքն ալ Գ.
վառան Օտանան 200 տեղի
կան Երեւն Բարեկեց. ... 24

ՏՆԼԵԿԱՆ 50,000 ԹՈՒՄԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԵԿԱՄՈՒՏ

ՊԱՐԻՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԵ
ԱՊԱՐԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ՍՅԱՆՏԱՆԻ ՄԱՐԶԻ
ԿՈՒՐՍ ԳՆԱՆՈՒՄ ԵՆ ԵՆՆԵՐ ԸՆԴԵՐՈՒՄԵՆԸ
ՎՐԱՅԻ ԵՒ ԽՐԱՐԱՐՈՒՄԻ ԽԱՐՉԻ ԿԱՍԵՐԻ
ՀԱՅՈՒՆՆԵՐԱԿԱՆ ԴՄԱՐԱՐՈՒՄԿՈՒՄԻ ՍՅԱՆ-
ԿԱՅՈՒՄԻ ՀԱՏԱՐԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՐԴՈՂՈՒՄԻ
ԱՍԻ ԿԱՐԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՈՐԶԻՑԻ, ՀԱՅ-
ԿԱՍԻ ԿՐԴՈՂՈՒՄՆԵՐ ՄԱՐԶԻ ԿԱՆ
50,000 ՄԱՐԴԻ ՆԻՍԿԱՐԱՄԵՆ ԿՐԴՈՒ
ՈՒՆՆԱՆԱՄ, ԵՐՈՒՆ 5— 6000Ը ԲԱԺԻՆ
ԿԻՄՅԱՅԻ ՔՈՆՀՏՐԱԿԻ ՀԱՅԿԱՐԱՐՈՒՄԻ ՎԱՐ-
ՈՒՄԵՆՆԵՐԸ

Հ. ԳԱՂԹ. ԿԵՒՐ. ՅԱՆՋՆԱԴՈՂՈՎ

Հայ Գաղթ. Կեդր. Ցանձնաժողովը
կը խնդրէ մեզմէ՝ հրատարակել հե.
տեւեալ տեղեկութիւնները. —

ՀԱՅԵՐՈՒ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐ-

ՏԵՐԱՆ՝ Կրտսերանի Արտաքին Գործ-
նոց Կախարդութիւնի և Կատանա-
նոց Լաւոյ Կապիւնականաց Կեդր-
Յանձնարարութիւն Եւ յանձնար
Դիւանօնի, Դեկտեմբեր 9 թուական
պաշտօնաբարձ ԴՆ Կատանանան է
Եւ Տարբերեալ Տար Կատանան արտաճ
են Կեդրին Գործնոց Կախարդութիւն
արդեաւ Լաւ Երտու թիւնով Եւ Զար-
հանալ Զամար Ճեպարանով Լա յա՛-
նաճակ Լա Կատանան

Հետևապես, որդեկամ վերստին
բացողով ինքնուրույն քառասուն մեջ
կայ իշխել զամենայն զուտ ու
նպատակութիւն գործածելու, զինոյ
հա սերդ բրաւունք ունիւ շնորհալիւ
ու իշխելիւնը։ Առաջաճին ցարդի
լախաբանութիւնս իշխել որդեկամ
ուսկից կրնա օրինակ մէ տասնմէլ զէ՛
մնով լայլ գաղիմանակով կերդ.
Բաւնաւորութիւնս 56 րե զմ Faubourg
St. Honoré, զհետախաթկ թիւ 72
Սենտիս, ամէն օր քերեկն վերդ ժամը
3 չի 6ւ

ԹՈՒՐԿ ՀԱՅԴԱՏՈՍԱԼԱՆԻ ԿՈՉԸ

— Հայր, ցաղով չեմ անց կերտումսկան
Եւանջաւա՞ծողը, որ պատարաւն ա՛յն
դիմեմեմեմեմըս, որ իրեն եղած եմ, հայ-
կեմեմեմեմեմըս, կողմ, որպէ՛րջը։ Նամար
թե՛ ինչ պէտք է ԸԼԼԿԱ իրենց դի՛մբը
թափը, Հիւպատարաւն ծառնի
Սոցալարաւոր ըման մասին, պարզ կը
համարի յա յսեմը թե՛ բոլոր անոնք որ
թափը յոյ մէջ չեն դրե՛ծ, եւ կուզեն
ՏՂԵ՛կն իրենց օրեմասն փայտի թիւնը,
Թի՛ղ դիմեն թո՛րքը Հիւպատարաւն,
գտաւե՛րով ըմանաւած պատե՛հու-
թեմնը։

Այրի Տիկին Կատարինէ Չաքը-
ճեան եւ զաւակները խորին ցաւով կը
ծանուցանեն մահը իրենց սիրեցեալ
ամուսնոյն եւ հօր՝

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԶԱԲԵԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Դեկտ. 18ին ԽՈՍԻԻ
իրենց ագարակին մէջ

Այս առթիւ. անձամբ կամ գրով
ցաւակցելով յաշտեող ազգական-
ներուն եւ բարեկամներուն կրփովման
յատեսել իրենց խորին շնորհակալու-
թիւնն երգ:

427

Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը կը
 խորրէ իր ներկայացուցիչներն, գոր-
 ծակաւներն եւ. Թղթակիցներն որ
 պատահեաւ Armeniapax պայմանա-
 գրական Տացեով Հեռագիրներ շուղ-
 ցն իրեն, այլ սովորական Տացեով.—
 Délégation Arménienne, 71 Ave.
 Kleber, Paris.
 Գլխի. 21 օգոս. 1925. (նոյն)

Մարզպան Ժուլիեն յայտարարեցամք մը ընդ, ներում չոր-
նէց բոլոր քաղաքական յանցանքներուն, մասնաւոր ժողովրդական
կուսակցութեան այն անդամներուն որոնք աջտրուած են Ռուսա-
կոյին Սուրբի կառավարութեան նախագահութիւնը աւանդուած
է շէյն թաճակաւին, (որից Դամասկոսի Դատարն), փոխան Սուպի-
պէ Պերէշէի որ ծագումով Թուրք է:

Ապստամբները քան ինչոքն մասնախումբ մը ընդ, որ
ընդունած է հայտնութեան հետեւեալ պայմանները.— Ընդ, ներում,
սահմանադրութիւն մը՝ հաստատուած ազգային վեհապետութեան
միայ, հոգաւորութեան սահմանումը զայնապարզ մը, միացեալ
Սուրբի մը, կիսանկիւն մէջ մասը վերադարձնելով, եւ ազգային սո-
սիալական կառավարութեան մը կազմութիւնը:

Դամասկոսի ընդվիշերէն անոնք որ ապստամբներուն միա-
ցած էին, սկսեալ են զարգաց վերադարձնել:

Յունաստան մին Դամասկոսի պետութեան սահմաններուն մէջ
առանձնապէս կառավարութեան ընտրութիւնները պետք կառարութիւն:
Միայն թէ կարգ մը վայրերու, մասնաւորաբար Դամասկոս քաղա-
քին մէջ ընտրութիւնները պիտի կատարուին պարզապէս վիճակին
զարգացման մէջ ամրա յետոյ:

Պ. տը Ժուլիենին ստացուած հետաքրք մը կ'ընէ թէ ձեպէլը
Տիւրքի կողմը ապստամբները յաջողութեան նշաններ ցոյց կուտան
է առհասարակ աճին կողմ կայտնութիւնը երթալով կը բարկաւառի: Դա-
մասկոսի հարաւ-արեւելեան կողմը, ուսման շրջանին մէջ ֆրանս.
գիտնականը կ'ընթերցեն, առանց ո ունէ յարձակումի ենթա-
կուելու:

Անխախտեալ դատարանի Պոլիս կերպ

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած եւ հակադրութեան տակ առնուած ան-
ձերու մասին ընտրութիւնները փութով առաւ իր տարրին, դիւրա-
ցնելու համար զորով անխախտութեան դատարանին, որ Կիւստանէն
շտգնաւով Պոլիս մեկնած է արդէն: Անխախտութեան դատարանին
պիտի յանձնուին նաեւ վատանմաւա զատարկապարտները:

Ոստիկանութիւնը կը հետաքրքէ նոյնպէս իր ֆիւրիւր-գիտնականը եւ
փաշայները:

Պոլսոյ դպրոցներուն ազգայնոր

Պոլսոյ կրթական Տնտեսութիւնը, Թուրք ուսուցչներու բողոքին
կողմ, երեք որ պայմանաւոր տուած է ինքնային լեզուան վարձա-
պէս, որպէս զի նոր սակով վճարեն թոշակները, այլապէս պիտի
փակուի դպրոցը: Ինչպէս զրա՞նք առնին, նոր սակով
300 ոսկի կ'աւելնայ ամսական ծախքը, իսկ դպրոցը խոչը թաց մը
ռանի արդէն:

Դպրոցը փրկելու համար, բացառիկ ժողով մը ղուսարկելով, ո-
րոշուեցաւ նոր արհեստագիր մը տալ կրթական Տնտեսութեան, իսկ
հրամանը յարգած ըլլալու համար, փոխանութիւն մը կ'ընքն եւ վճա-
րել Թուրք ուսուցչներուն պահանջները:

Նոյն վիճակին մասնաւոր է նաեւ Գաղտնիչի դպրոցը: Ըւ ա-
սոնք բախտաւորներ են...

Ու Հայ, ու Քիւրտ, ու Հայաստան

Եկեղեցիի հիմնական օրէնքին համաձայն, Թուրք հանրապետու-
թեան բոլոր քաղաքացիները Թուրք պիտի իրաւունք ունենան զոր-
ծավարութիւնը շրջաբերականով մը կը հրամայէ արտահանու
առնուելուն առջեւէն Հայ, Քիւրտ, Յեթեօ, Հայ քաղաքութիւնները
չենելի նոյնպէս արդիւնուած է զործանել Բիւրոստան, Հայաստան
եւ Հայաստան անունները:

ՄԱՃ ԱՄԲԵՏ ՏՂԱՐԻՈՒՄ

Երեքշաբթի ատուու կարճատեւ հիւանդութիւն մը յետոյ մեռաւ
Արշալոյ Տղարի: Շատ քիչ ծրարայայտին այնքան իտրապիւն զգա-
ւած էին զոր արդէն ծանրութիւնը, որպէս այն Սիւսուան հիւ-
անդուր, որ հակառակ իր 73 տարեկան հասակին, մինչեւ փրկին
զոր, իբր քաղաքաւոր Արեւիկէի Գրիտոսնանիւր Օղունթեան
Յանձնարարութիւն, ամէն դուր կը քարեն նպաստելու համար մեր
հայրենակիցներուն, կը զրկէ, կը քանախօսուի իր համոզմունք, եւ թէ
Հայեցի օտարակիցներ չեն ծրարայայտ մէջ, այլ Արեւիկէի ծրարասցի
ներն են եւ իբր այն իրաւունք ունին ամէն պաշտպանութեան եւ
հոգածութեան:

Դեռ տասը որ առաջ մեր խմբագրատունը զարկ ունեց «Յա-
աւրիկ այն թիւերը, որոնք մէջ փարկել եւ Լինիս Ոստիկանական
Տնտեսութեան նպատակաւ յայտարարութիւնները կային Հայե-
րու մասին»:

Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ առաւօտ, յօթի Տաճ-
աճ Շան եկեղեցին: Ներկայ էին Պ. Գիւրտեան, Բաշալեան, Կի-
նապալան, Երամ, Բամաշան, Տիկին Շապալան, որոնք հանդիմանալին
ընտանիքին (իւ եղբայրն է զօրավար Տրչարի) յայտնեցին հայ ժողո-
վորդին չորս ցաւակցութիւնը իրենց սեփ քաղաքական մասուն համար:

Որբերն ալ կը զինուորացուին

Մերէն շրջանին որբերը պատգամաւոր մը դրկած են Սեյանի,
ինչոքով որ կարգադրութիւն մը ըլլայ իրենց զինուորական խնդ-
րոյն համար: Նոր հրամանի մը համաձայն, բոլոր որբերը պէ՛տք
է զինել իրաւորական իշխանութեան, համապատասխանելու համար:
Արեւիկէ տեղիկութեան համաձայն, փրկելու պատգամական
նախարարութիւնը զինքն տակ կանչած էր 20 տարեկանները, ա-
սոնք ցեղի եւ կրօնի իտրոսթեան Այլ հրամանայինն է որ կը զոր-
ծաղուին: Կատարուելու չեն հետաքրքրուի որբերու իրաւական
կայտնութեամբ կամ հպատակութեամբ, կը բաւէ որ զինուորական
յատկութիւններն ունին:

Միւս կողմէ մեկնեցին կը գրեն թէ Յանձնարարութիւն մը Զիւրիկ
կատար երթալով: Ընծեր է մինչեւ 41 տարեկան զաջկականները,
առանց երկար խորութեան, նպատակ համ ոչ, եւ իրաւարած է
ստանալու իրենց զինուորական թուակները:

ՄԱՐԿԱՆԻ ՓԱՇԵՆՈՒՄԱՆ

ԵՒ
ՄԱՐԿԱՆԻ ՅԻՐ ՊԵՏԵՐՈՒՄԱՆ
ՆԵՐԱՌԱՍՏ
Հաւել
Լինս
ՅՈՒՆԵՏԵՏՐ

Հ. Ե. Գ. ԵՒՆԵՏԵՏՐ Թաշալին

Խուճի զատիտատեան ժողովը

տեղի կ'ունենայ փողը երեկոյ
ժամը 8.30ին 13 rue de Londres.

Հ. Ե. Գ. Լինսի ենթակառուցի
բոլոր ընկերները աղափարած ժո-
ղովին կը հրահրուին կերպի 27

դեկտեմբեր, ժամը 9ին Նախկին
ժողովարանին: Անձամաստարները
միայն ընկել:

ՌՈՍՏՈՄ յաղաթական միւ-
թեան ժողովը փողը շարժել զիւր
ժամը 8.30ին 131 Faub. Temple:

ՌՈՍՏՈՄ տրամբ, ինքաւ կարեւոր
օրակարգ:

ՄԱՐԿԱՆ. Այս երկրորդ ժողովն
է Որբուկները փրկելու պիտի
համարուին:

ՓԵՐԴՅԱՆ ՀԱՅ ՄԱՐԿԱՆԻ
ՄԻՈՒՆԻՍՏ Դուռաշահող-պարտ-
Հանգը տեղի կ'ունենայ փողը շա-
բաթ, ըրդ mairiel ընդարձակ տրա-
նսկում մէջ (Place St-Sulpice), փո-
կատեան եւ Տախթան պարտի Գե-
դարեանները թաճին պիտի մաս-
նակէն նաեւ: Ծանօթ զրաւանս Ե.

ՀԱՆԻՍԹՈՒՄԻ Պիւնըր. — 20,
10, եւ 5 ֆրանք:

ԳԵՂԱՐՈՒՆԵՍԱՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ
ՎԱՐԷ ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ԿԸ ՓԵՏԱՌՈՒՄ

ՎԵՐԵՒ ՓՈՅԵՒ ԿԵՒԵՐ (ԻՆԵՐ)
Հայ ժողովրդային կարանը կը
պարտաւորուի ներկայ յայտնել «Եւրոպա»
յեղափոխական կեանքի, Գեկ. 27
կիսակը որ կարտի փրկել միայն ժամը
20.15ին, փութ-լիկէ քիւնման
որպէս մէկ ար ինքնորդ նկար ու-
նենալ որ ար օրը:

Որպէս Գ. Մաքսիկան կը գիտեն
պոլսեցի Երթիկ լեւնեանց որ քարտի
ԸՄԱԿ կը կարտի: Երթիկանցի ԵՄԱ-
ԸՄԱԿ կամ Գեկ. Մաքսիկանի Rout
A. Box 195 Madera, Calif. U. S. A.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ COSTAS
ԱՐԵՎԵԼԵՆԵՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ
ԿԵՐԱՅԻՆԵՐՈՒ ՄԱՐԿԱՆԻՍ

Կիւստանի սպասարկութիւն
Ընդարձակ արտան
Մասնաւոր սենեակներ

17, Rue de la Fraternité
BRUXELLES

Կանանց եւ արաջ
ԴԵՐԵՎԱ

ԿԱՐՈ ՅԱՐԿՈՒՆԵՐՈՒ
51, rue de Seine
Maison: ODEON Tel. FLEURUS 59-57

Յաջի վրայ ամենախաղաղ յո-
րանուելութեան ճաղակար

ՀԱՆԻՍԹՈՒՄԻ Պիւնըր. — 20,
10, եւ 5 ֆրանք:

ԳԵՂԱՐՈՒՆԵՍԱՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ
ՎԱՐԷ ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

51, Rue St. Georges
հայտնակցութիւն:

ՀԱՅ ԵՒ ՕՍՄԱՐ ԱՐՈՒՆԵՏԵՏԻՆԵՐՈՒ
ԵՐԱՆԻ ԳԵՂԱՆ ԳԱՐԷ 8.30ին
Comedia թատերադրութիւն մէջ

ԲՈՇԿԱՎԱՆ

ԴԱՄԱՆԱՏԱՆ
123 Bld. Stéopastol, 123
(Métro: St Denis & Réaumur)
ՄԱՆԱՆՆԵՐ ԲՈՇԿԱՎԱՆ
ՅԵՐԱՄԱՆՆԵՐ, ՅԵՐԱՄԱՆՆԵՐ
տիւրքիւն եւ միւրային
անդրաւորներ:

Գիտական

ԲԱՆԻ ԵՅԻՆ	Դրամայն	Վկայանայ	Տարիկան
Ճրտանաւ երգարութիւն 16 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.	
Անգլոսի և	10 ֆ.	20 ֆ.	
Անգլոսի և	3 ֆ.	5 ֆ.	
Ուրիշ երկրներ	50 ֆր.	90 ֆր.	

Հասցի փոփոխման ծախս 1 ֆր. վարկի անհաշիւ է:

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 64

Կեր հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԻՔՆԵՐԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ

ԳԻՐ 40 ԱՆՆԻԿՄ

ԵՐԳՈՒ ԻՕՍԷ

ՄԵՐՈՒՆ

ԻՆՆ ՍՐԲԱՊՆՈՒԹԻՆՆ

ՎԵՐԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆ ՇԵՓՈՐԸ

Անոնք որ տեսեր էին արդէ Հայաստանը, 1919ին կամ աւելի առաջ, մեծ տպաւորութիւն մը չկրկնէին փարդիկ և Մարտիկոյ մէջ ըլլալը:

Պատկերները աւելի շատ եղանք էր որ կը ներկայացնէին, քան կատարական աշխատանքը: Ինչ անոնք որ ավելի քան անոնք չէին տեսներ, նախկին Երեւանի և Ալեքսանդրապոլի գաւառներուն վրայ, և զիւրի մը հետ կը շօնէին Հայաստանի մայրաքաղաքը, անշուշտ զարմացան տեսնելով փառաւոր շէնքեր, քիչ շատ կանոնաւոր պողոտաներ, երկաթուղի, հեռագիր, ինքնաշարժ, պիլճի հանք և զորդանոցներ... Անոնք համար դժուար է հաւատալ թէ այդ բաները երկի կալին, ոչ միայն «Դաշնակներուն», այլ և ցարերուն օրով: Տաճարներ և շանս պատմել անոնք, թէ շարժանկարին ցուցադրած աւերակները մնացորդներն են Մեծ Պատերազմին — մաս մըն ալ դեռ աւելի հին ժամանակներուն: Ինչ քանի որ խորհրդային իշխանութիւնը չէ կրցած վերաշինել զանոց հինգ տարուան խաղաղութեան ընթացքին, ռուսական հովանաւորութեան տակ, անշուշտ իր նախնիները երբեք չէին կրնար, երկուցուէն տարուան փոքրիկներէ շինել:

Երբայի շրջանը, Լէնինականի կայան և մանարան, Երեւանի երկաթաւայանը, պանիրի գործարան, — այս բոլորը զնախանքի աշխատանքներ են, արժանի որ ավելի աշկեցութեան իրաւ յատենք ճաշ փողովուրդի ուժէն փեր գործեր չեն, կը բաւէ որ ապաւընդ զարկ տալով Տարբեր պայմաններուն մէջ, ասոնց տառնապատկերը գործ պիտի կատարուէր, որովհետեւ այս այն փողովուրդն է որ Տէր Զօրք անապատը շէնքացի փցն առնաւ մէջ, տարաբնութիւնն անմիջապէս յետոյ ինչու՞, օրինակ, Երեւանի իրենք չեն փերաշինել այն փառաւոր տունները, որոնք հողալիտ կը մնան արդիներէ ի վեր: Իրաւ՝ չունին թէ կամք: Իր հասկնալով որ նոր զիւրիք չլինուին, որքեւր զարգեցնել հաստատութիւն, ամպի զիւրիքը բնակիչի դռնաւոր — բայց ինչու՞. պէտք է դրամ ուղիք արտասահմանէ, բնակարաններ չկրկնել: Կամար Երեւանի մէջ, երբ այնքան պահանջ կայ տունի, և գործն ալ շատերը է: Անշուշտ տեղին վրայ աւելի լաւ գիտեն այս հարցումին պատասխանը:

Վերաշինութեան չեփորը հնչեցուցած ատեն, պոլիտիկ վարչէնքը որքան համար ըլլան, այնքան աւելի կը շարին: Իր շարժմանակալները, որովհետեւ, ուղղակի «ուշակները» ուրիշ աշխատանքին վրայ չեն ծառայել, և երբ ոչ մանրեցնել ճաշ փողովուրդին ապագաները: Յետանայն և անապատային Պոլսիկոյ մէջ, երեք տարի անապատ տուններ շինուեցան մայրաքաղաքին մէջ: Եւ զատուական թաղանթը, տարին 2—3000 հատ, և այնքան արմուկ չլսեցինք, իսկ մենք զիսեմք որ ճաշ փողովուրդը աւելի շինարար է: Եւ ստեղծագործ, միայն թէ, — ձեռքը-ոտքը կապուած չլլայան իսկ այդ կարելի է երբ երկրի խելակալն անկախ ըլլայ, և ոչ թէ միայն շարժանկար կամ թուրքիներու: Իրաւ, և փողովուրդը կարնալ չլինել վրայ որ անհրաժեշտ է, ինչ որ կ'ուզէ, և ոչ թէ ինչ որ կը հրամայեն: Դեռ վերերես խորհրդային թերթները կը զրկեն թէ՛ Լէնինականի ձրգ զատուական զարգացման ինքն 110 հոգի խնդրել և ոչ զատուականի իրենց: Երբային զիւրիք փողովուրդը, բայց «ուշակներ» Գործարան յարմար չլսեցինով այդ փողովուրդները, որոնք զարգեցնանքներուն տեղ տալ այդ զատուական անապատային զիւրիքները մէջ: Ուրեմն, Հայաստանի մէջ զիւրիք կան որ անմարդաբնակ և տակաւին թէ՛ կառավարութիւնը միջոց չունի զանոնք վերաշինելու, ինչու՞ լայն իշխանարդարանքը պատկեր զատուական ապին, որոնք չէ կրնան տուն-տեղ ըլլան, չեն չէնքան ինչու՞, քանի որ հարցաքննութիւններու կ'ենթարկէ հայրենիքը գաւառները:

Այս բոլորն յետոյ, թուե՛նք թէ Երեւանի ձեռքն է «ներշնչել», զորքի թէ՛ զարգեցնել, կամ ցամաքեցնել դեղատարութեան անկ աղբիւր, հեռագիր, աւելի խելով այն ծուռ ճամբուն մէջ զոր յիմարաբար կը շատագոյն իր մանկանքները:

Մեզի համար, շատ պարզ է բանաւոր, — ոչ մէկ թաղաքականութիւն հայրենիքի օգնութեան, վերաշինութեան գործերուն մէջ:

Անայն այս բանաւորին, շատ կը լսուին վերաշինութեան չեփորներ, հայրենիքի կառուով տուորուն թաղովութիւնները կը խոնարարանք անտեղի Սեւանի՝ լուսնային զիւրիքով կամ ճարարաւոր ալ արքերի (Պատկոմ), Երեւանի փողովուրդուն մէջ, բայց, երբ ծափերը զարգեն կը զորդը շինելը ընդին, կը տեսնուի որ իրական արդիւնք չէ անապատայինները արժուկին:

Դոնէ շօնի պատմութիւնները պէտք է թափանձնէ այս ճրճարութիւնը:

Ինչպէս յայտնի է, Բարեգործականը 100,000 տարւի հանգանակութեան մը բացած է Ամերիկայի մէջ, ներգործի համար Այս առիթն «Պրոյեկտ», Ամերիկայի կարմիր տիրապետութեան շարքաւորութիւնը, կը զրկէ:

«Հայ զարգեցմանը հետեւաւորն է կ'առաջարկուի, և Սուրբոր զարգացման կոնքերուն, բոլորուն մէջ կ'արդեն, թէ՛ իրենցից ունեցող այս կազմակերպութիւն մը, յատուա բարեգործութեան, իր գանձի բեռնաւոր պիտի փակու, անամաթութիւնը կ'ունենայ կլլու դրամ մուրաւու: Սա ոչ միայն մեր հասկեցողութեան բարեգործութիւնն է, այլ «հնչանք մը՝ բարեգործութեան զգէմ:

Պարզեցնանքներու գործին մէջ խորհրդային իշխանութեան մեղադրող կեղծապատկերներ, թէ՛ քիչ: Եւ աւելի պիտի արգելաւորուի արտասահման և կոլորիդային արգելաւորութիւն, ու քիչ մը աւելի գործի մարդ զատուական, արտասահման իրենց միջոցները, խորհրդային կառավարութեան, միջոց և կ'ուն Հայաստանի վերաշինութեան աւելի խոշոր լափերով առաջ զարգած կլլուր, և կ'առաւարտութեան ալ հարաւորութեան կ'ունենար մէկ անգամը զայլմահանքին Հայաստան փոխադրել:

Այդ լըրէն և չեն ալ ըսել Բարեգործականի մարդիկը և անոր անտեղ իրենց թաղաքական պատգարին վառանքը կեղծապատկեր աղաքներները: Երբանք ի վեր, և անմէջն աւելի արտա, փառաւորն Բարեգործականը զարգացման խնդրարար մըն է, որուն իրական զիւրիքները իրականութեան գործիքն են:

Բայց ասոնք ոչինչ: Բարեգործականը աւելի մեծ ուրիշ մը գործած է, արդարեւութիւն մը որ անհերիք է Միասնի կարգանք:

«Բարեգործականի մարդիկը զանայնքան մը իսկը ստեղծուել էին, թէ՛ Դաշնակներին կ'ուզան հուսաւորութեան որ Հայաստանի արտաքալ կառավարութեան ուղեւոր ըլլան: Եւ ինչու՞, յարգու Հայաստանի եղած ձեռնարկն մը անոր մասնակցութիւնը, որքան հուսաւորութիւն, Հայաստանի իրական բարեգործները գործին կը հետաքննէ և խորհրդային կառավարութեան աղբին Բարեգործականը հակառակ իր լաւագոյնութիւններուն՝ կառավարի կազմակերպութիւն մը կը զարգանք:

Բարեգործականը ոչ միայն այս կարեւոր յարաբան յեկաւ չէ առաւ, այլ, ընդհանրապէս, մասնաւոր Հանգը թափած է Դաշնակներին պիտի իր յարգանքը իր յարգանքը զիւրիքը և խորհրդային կառավարութեան աղբին Բարեգործականը հակառակ իր լաւագոյնութիւններուն՝ կառավարի կազմակերպութիւն մը կը զարգանք:

Ինչ արդարեւորութիւն: Մարդիկը որ «Չօնի» ալ չկարողուին այդ մասնաւոր մեղքին:

ԳԱՂՏՆԻ ԺՈՂՈՎ ԷՆԿԻՐԻՐԻ ՄԵՉ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Սպայակոյոր Դեկտեմբեր 25ին Ժողով մը գումարներ, նախագահութեամբ Մուսթաֆա Բէմալի Ռուշուտները դատին կը պատկեր, բայց կը հաւատարմութիւն Մուսուլի համար անուամբ է պատկերողը, մը հաւանականութիւնը Մուսուլի համար ինքնին թէ ինչ պատկերող մը, Մուսթաֆա Բեմալի պիտի ստանձնէ: Դաշնակներին կարմիր, վարական գործերը ձեկով Լուսիք փաշային «Երեւանի Թիւրքիանի Թիւրքիկը կը հեռագրէ թէ պատկերական շինութեանը մէջ կ'ըլլու հոսանք կը տրէ ռուսեկները՝ նոր համարներն առիթն: Մէկ հոսանքը համաձայն է պոլիտիկներուն հետ գործակցութեան, իսկ միւսը հակառակ, կապեցնելով «բարեկամական արշաւանք մը, որ կարեւոր կուտակեցաւ մը բաւած է: Մենք չենք ուզեր որ Ռուսերը բանալ մը զրկեն մեզի օգնելու և յետոյ Թուրքիա ձգեն զայն, ինչպէս բրին Դեկտեմբեր փերին պատերազմին Մուսկա մեծագոյն վտանգն է մեզի համար»:

«Հարց խաբիլի»

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիոյ բոլոր կարեւոր քաղաքներուն մէջ միջինները սարգաններ են, բոլորներն համար Մուսուլի մասին Ազգերու Դաշնակութեան որոշումին զէմ: Պարզ մէկ ալ համարներն ուսանողները, Պաշտանայն պատերազմին օրերուն պէս, գումարներով հեռագրած են կառավարութեան թէ պատրաստ են ամեն զոհողութեան:

ՆԻՆՈՒ ԿՐԻՆԻԿՐԱ ՌՈՍԱՎԱՐԱՐ ԿԱՐՆԱԳԻՐ

«Տէրի Թէլիկը»-ի զիւրիքներուն Երեւանից խոսելով ռուսեկները նոր զարմարել վրայ, դիտել կուտակ թէ արդիւն ոչ չկրկնուեցան, ոչ իսկ պաշտպանողական զինակցութիւնն էր «Թուրքիա, վերին շարքներուն, ընթացքին մեծապէս մասնակցէր ֆաշիստ Խալիկը զիւրիք, մասնաւոր թերթներ Մեծիմանայի Թուրքիոյ փաշայանութեան հետ կանչուեցին ի վեր Մուսուլիին տեսաւ: Եւ Մեծիմանայի հանգոյկաւորութիւնը և և և օգուտ չապահովուի գտաւ, Խալիկը չունեցաւ և արժանապատուութեան ալ հակառակ էր: Ընտրի անկախաւոր և բնական փախաւք՝ Ժողը Անիա տեսաւ: Երբային համար երկրին յարանալ և զարդը բնակչութիւնը, ի տարաւորականներու վարաման առիթն Խալիկը թաղաքը Էնկիւրիին կառավարութեան, Երեւանից կ'զգնեցին: Խալիկան «նապակ» կայաններն զարգանք, Խալիկան «նապակներն անտեղ, ինչու՞, ինչու՞ զիւրիք թէ կառավարութիւնները պատերազմական միջոցներ, ռազմաւորութիւն և Ժողովին փոխարինար կը պատրաստեն — այս բոլորը քիչ չապահովեցին զոգ հանելու: Թուրքերը Մէկ խոսելով Թուրքերը վախան ևր թէ՛ Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ կ'ուն մը ծագի Մուսուլի մէջ, Խալիկն ալ կը փորձուի միանալ անոր և կը զրաւ Անալիան, թէ՛ ոչ իր զիւրիք, մինչ Յուստատան ալ պիտի զրաւէ արեւելեան Թալիկան: Վերջապէս, Էնկիւրի, Նեմալըրով որ ասանց կ'ըլլու մուկ չլլար, կը վախար խալիկներու գործակցութեան մը ի մաս իրեն: Կարգ մը յոռոտան Թուրքերը նոյն իսկ կը կառավարեն ևր թէ՛ Թուրքիա յարանալ կը երկու ծագ երեք պատկերներուն և ամառային մասնուն, խորհրդային զիւրիքները անապատային պիտի վերադառանք հակառակ նորան ու Անալիան, զորս Մուսուլա Թուրքիոյ ձեկն օգուտ վարչութիւնի մը, բայց չլուսաւորներ որ յաւանանք հրաժարի անոնցմէն:

Անա այս նկատուածներով է որ կ'ընդհանրաւ Թուրքեւուտ զարգացիր: Թուրքիոյ Թաղանք ծաղարին է անտեսական խաղաղ թափանցում Թուրքիոյ մէջ: Զիւրիքն չլսեց իր խելակալ առիթն Անգլիա տեսնական տաւալութիւնները ձեռք բերել, Անալիան մէջ, և յաշիւրեցաւ:

ԻՆԼ ԿՐԻՆԻՆ ՌՈՍԱՎԱՐ

Լիթվանիք, Մուսուլիին արտաքին գործարար փոխադրող, հետեւալ յայտարարութիւնները ըրաւ այս առիթին: — 1921ի դաշնակներ յայտարարականաւ Դաշնակաւորացի մը կ'ընկու: Կամար բաւարգութեանը պիտուած էին ամիսները ի վեր Պ. Սուրբիկը կողմէ, միայն առկալ մնացած էր յարգանքն ևր խնդրարարութեան փոխարին մէջ թաղանքներն կ'ընկու: Գրուա բախար խնդրէր էր... — Զիւրիքն և Թէլիկը ինչու՞ պէ՛ն միասնական արեւմտեան Եւրոպա գտնուի: Այս զարմանքներն նախատեսուած են աւելի կանուալ կ'ընտրեն մէկ (Ալեքսանդր շարունակութիւնը կարող այդ Գ-ը)

ՈՉ-ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԶՈՒԼԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պոլսէն երէկ հասած ձախբորդ մը յետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզի.—

Ռեֆիա՛մ համալսեցիքներ Ձեռք
 նարեապարհ՝ հրաժարեցան լզարիս
 զաշաղթելի փորձարարական լե-
 րանքներէն, եւ նոսր իսկ թուր
 քննիքներ հմուտանալով ծանօթ
 լինէ, ալ լիւսն փորձարարական
 լեզուի զկար Յօշոյան աղագա՛ր
 լիւթն քինէ կռնակ տուած են, չկրցան
 զոքի մնալ շուրջէն, եւ ասորիսնակ
 ղեկք տալ աղայուելան «Հրոտա-
 լիք» ըստի:

Բայց նորեն գոհ չէն թուրքերը
և հուլան կատարված գործնել ամեն
քան, այսինքն զուրս նստել ու՜ր-
անքաները միջին քեկզկանն այլ որ
կը յամառն տակալեն մնալ Պլզով
մէջ գործել եւ շահիլ, զորոյր պա-
հէլ, թեթիւ Տրտատարակել եւեւ
հեծնելով որ միշտ եւս հիմա պարտա-
գրութեան կարգադրութիւննը չեն
պայհաջուր թուն նպատակը, հիմա
եւելի արտատախան միջոցները ձեւ-
արկակն

ՏՆՊԵՐ ՏՆԱԼ ՀԱՐԱՅՆԱԿՆԵՐ
ԼԱՅՈՒՆՔԻՆԳՈՒԹԵԱՆԻՍՑՈՒՆ — ԲԱՅՐ
ԵՐԱՅՈՒԹՅԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅԿ
ՈՐԴԱՆՈՒՄԸ ԵՆՆ ԷՐԵՎԱՆԵՐԻ, ԳՐԵՐԵ
ԴՐԱՆ ԵՐԻ ԳՐԴԻՐԻ ԿՐ ՏՈՒՄԵՐԻ
ՄԱՍ ԽՆԵՐԵՐԻ ՄԵՐ ՄԱՍ ԴԱՆԻՏՏԱՐԱՐ
ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԿԿՈՒՄԱՆ ԼՈՍԿԱՆԻ ԳԱԶՆԱՒԱՐ
ՄԱՍ ՏՐԱՎԱՅԵՐԻ ԽՆԵՐԱԿՆԵՐԻ
ԽՆԵՐԱՆ ՄԵՐ ՄԱՍ, ԱՄԵՐԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՄԱՆ
ԵՐԻ ԳԱՅԱԿՆԵՐԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ
ԽԱՍԱԿՆԵՐԻՆԵՐԻ ԱՐԴԱՐ ՀԱՅԿՆԵՐԻ
ԼՈՍԿԱՆԻ ԳԱՐԵՐ, ԳՆԱԼԻՐԻ ԴԱՆԻՏՏԱՐ
ՄԻՋԵՐ ԱՎԵՂԱԳԱՐ ԺՈՂՈՎ ԿՐ ՀԱՐԱՅՆ
ԽՆԵՐԻ, ԽԱՍԱԿՆԵՐԱՆ ԽՆԵՐԻ ՅՈՒՆ
ՆԱՍ ԶԱՄԱՐԱՐ ԳԱՐԵՐ ԵՐ ԶԱՄԱՐԱՅԻՆ
ՄԱՍԻՆԵՐ ԽՆԵՐԵՐ ԳԱՐԴԱՄԵՆ Ե
ԴՈՒՄԵՐԻՆ ԵՆ ԱՅԴՈՐԱԶԿԱՆ ԳԱՐԵՐ
ԽՆԵՐ, ՄԵՐԵ ՄԱՍ, ԽՆԵՐԻ ԶԱՄԱՐԱՅԻՆ
ՄԻՋ ԳԱՐԵՐԱՅԻՆԵՐԻ, ԿԵՐԵՐ ԵՆ ՏՈՒՄԵ
ԵՐԵՎԱՆԻՐԻ ՏՆԵՆԻՆԵՐԻ ԼԱՅՈՒՆԸ ԿՐ
ԽՆԵՐԻ ՀԱՐԱՄԱՆԻՔԻ ՏՐԵՍԻՔ ԳԱՄԱՐԻՆԵՐ
ԵՐ ԿՐ ՏՈՒՄԵ ԿՐ ԱՅՂԱԿՆԵՐԻՆԵՐԻ
ԴՐԱՆ ԵՐ ԽՆԵՐ ՏՆԵՆԻՆԵՐԻ ԳՐԴԵՐ
ՄԱՍԿԱՆ ՄԱՍԱՅՈՒՄԸ ԵՆ ԵՆ ԶԱՄ
ԱՆԿԱՐԱՐ ԶԱՄԱՐՈՎ ԽԱՍԱԿՆԵՐԱՅԻՆԱՆ
ՄԱՍԸ ձԱՆԱԳՐԵՆ ԱՄԵՐԻՆ ԳՐԵՐԱՅԻՆ
ԵՆ ԶԱՄԱՐԱՅԻՆԵՐԻ ԳՐԵՐԱՅԻՆ ԳՐԵՐ

Գլխերն էր գոգալահալ, թե շուտ
 լուր կարգե՞ր երկուսի գար Հայրենիք
 Դասեր օր հետք մասնակի շարժում
 Եր չե՛ս այլ Զննիչ, ի՞նչ կողմ թե՛ն
 Կարձառան ծրագրի մեջ Այս ձեռն
 Մարտահրավան կողքերին Տանուխը
 Երեմ, ե՛ս Տինա տե՛ս Եր Խորհման
 Երե՛ր Տամիլը կողքերին Քրճապար
 Եր թե՛ն գարնը Կառ երևոյթիլ
 Երեք չկան մեկտեղը Ե՛ս ամեն ինչ
 Երեք չկան Քրճապար տե՛ր Կոնստան
 Կարասափա ե՛ս անկեղծ հայ ըմանկեց
 Երեքը կողքին Ե՛ս այս ապառախ
 Եր Ե՛ս Եր Եր Եր մասնակի շար
 Երեքը թուլի ԱՅա թուրքեհնայ
 Զանաթ փոխ թիվին Եր երեք տա
 Ե՛ր ի՞նչ փայլ, այս տալ տալ տալ
 Ի՞նչ լորժիկ Եր զգացել Եր գլուխին
 Գարն օր Տեղալ զննել Ղնկի
 Եր թե՛ն քաղաքային կարձ ե՛ս, թե՛ն
 Եր Դանա զայն շողճանալարը Ե՛ս
 Եր Քարտագրութիւն վր խառնութե
 Եր Ե՛ս, գրառութե՛ն զր քաղաքին
 Կողքերը թիվին Տաւաքեղն Տամար
 Զայն տալ . . . Կարտագրաբանի ըն
 Զայն տալ . . . Կարտագրաբանի ըն

[illegible]

2. ԳՐԻՆԻՆԻ, ԵՆՎԵՐՃԵԼՆԵՑԻԱՆԻ
ԱՆՍՏՈՒՆԻՆԵՐԸ — Այս քաղաքը
այ իմաստով կը հետապնդէր ժամանա-
կի գաւառականը. հեն համընթաց
գաւաքաբարեօրէն ազդեալ իսկ
գաւհամարեալ է երեւ համարյա բանալ
համընթակի ձայնը. Գրեմբոմանտա-
մէնը ինքեւ չէ վերաբարեօրէն պայտջ
համարեալ չի բանալը. Գաւաքաբարե-
օրէնմէնը կ'ոտէ չարկութեան հիմ հաւա-
տասեղ տալ թէ այդ հաւհաբեր գետնը
կ'երկրամաստուն չէ. այլ պայտջ
հող մը. Եղգած մը որ ձեռք բերեալ
այս փոտադմանութիւնը, գիրեմն է
այլ եւս գաւաքեմ ամբողջ հողը, որով-
հետեւ, Գրեմբոմանտաները կա-
ռուածաբար (հեմմէն) չեն ունենար.
Գրեմբոմանտա գետններուն համար
անհրաժեշտ է այլ թուղթը. Երգ-
իւր հաստատութիւն թէ համընթակի
գետնի Գրեմբոմանտան չէ, այ թա-
տեռն քաղաքապետութիւնը կարուա-
նաբարքի պիտի գահամարեմ ձալորեմ եւ
գրեմբոմանտա չէ. այլ տալ տալեան զու-
ւերածմանով մը պիտի գրաւեմ հողը.
Գրուղիքը համարանք, զատա-
նիւրբարքաբար յաւարած է համընթա-
նաբար բաշտեալ, 8000 ուղիքի գաւ-
մանքի ըմ փոխարեմ ուրիշ կ'ընէ
հողի է լոյն. լոյնի որ ժայղիկ
բացեկ է բաց կը հրաժարեմ եւ կը
պայտջանալ:

Թաշց աստի՜ց կիսախիռոցներ են,
 եւ անբախտա՜յն թուն նպաստակի են
 պատճառովն թան հոգեւոր դուրիսի եւ
 քեզեպատար որեւոք ձե՛ր ներկայա-
 ցուցան եւ Ազգ յոգովն, առաքելոս
 զի քաղաքացիներս լինանց ալ ընդ
 գերեզմանատուները եւ «ԺԷԷք»-
 ները Աւետիգ եւ շուի լի, դիտմամբ
 իշխան եւ ժԷԷք քիչներու պարտա-
 ճանքն, որտե՛ս զի խոյն իջ մնա՛յս եւ
 Գաւառներ ջրխառնեաներու գերեզ-
 մանատուներն ալ ձեռք տա-
 յալեն ։

[illegible]

3. ԿԵՆԵԼ ԲԶ-ՈՐՈՒՄԷ ԼԵՋՈՒՆԻԲԻ— Անաստասի մէջ արդէ չկայ գործադրութեան դրուածն է այլ հնչեղ խմբի մանուկները Բազմ պէտք է Պոլսոյ մէջ կիրարկել զան լեզուները որ օտար լեզուներով խօսող բրիտանականները, եւ սեփական մշակութիւններն: Արդեաւ օրինակով մը արուած է Ազգ. Ժողովին, մը բող-թուցիւրոյ մէջ ապկիւլու համա-ւժմանը լեզուներու զօրութեամբ:

Երեք ծրագիրներն ալ կրար կը
լրացնեն, եւ կը ձգտին վերջ տա
սշխարհամ համալս. քննութեւ գոյու-
թեան: Պիտի յաջողու.— Եւրո, եկ
շարունակուի ներկայ վիճակը, եւ
նոր գէպերը շտապեն Էնկիւրիի ղե-
կավարները քիչ յը աւելի իրատե-
րութեամբ քննել իրենց իրա-
ւունքները:

ԱՌԵԼԻ ԳԷՇ ՔԱՆ ԵՐԷԿ...

«Գլխավորապես», պարեմներում
հաճում էր անցկացնել յոթանասը մե
մեր ժամը քանի որ հարկադրված
էր կենթ թե զարմե օրով հաջադա
րում մարդիկ չէին տանձերու մէջ ի
հաջադարձի հեղափոխութեւն եւ Կոնստան
տին մէջ հեղափոխութեւն Այս շրջանին
հաջադարձի կոնկրէտ ծագումն էր վե
ճակ չունէր, բայց վերջին քանի ժ
ամերեւորեւ ընկածային այդ վիճակը
մէջ էր գեղացւոյ Երբ յիշատակեալ
միջոցներ սփռաւ, «գործունէաները սե
րահաճութեամբ կրկնեցին եւ անոց անուն
ները բաւականապէս տեսնելու Ընդուն
աւոր յորդակն ինքնուրու ինքուր տար
ածած էր մեծ թիւով գայատաներ եւ
կրկնեցին յարկայն արմարեւ զորս եւ
հաջադարձ գազադր, հեղափոխութիւն, ա
նոյնքան եւ հրատարակեալ պաշտօնա
նութեւն վերահսկելու համար բաւա
րարեց ինքուր ընկած իր ինքնա
նութեւն մէջ միջոցաւոր բաւարարեց
միջոց գաղաճաւեցին, որովհետեւ միջ
նախաժողովարան վարածեալն առկ
նախաժողովար յարկաբարեւ մէջ ին
քնաժողովը իր ընկերներ, մեր վարչա
նութեւն որով մեծ մէկ յարկաբարեւ
նախաժողովար օրնակներ, յարկաբար
նութիւն երկ, երկու, երեսուն երեւ
նութիւն հաւանք կարծեալ հեղեւ եւ
արտաշահեալ քանդուղի Ընդան տար
նութիւն օրնակն ինքուր ընկերներ
միջոցներ օրնակն ինքնուր Կիսա շատ
նութիւն չեն երկ շնորհաւ եւ Կրկնու
մէջ գայատաները գեղեւ եւ հաւանքներ
նութիւն աւելցն գեղ գայատաները մէ
ջոյնարքին շատ հին գրամատարան
նութիւնաւեւ քանի փոխանակ քանակ
նախաժողովար համար մտաւոր յաջ
նախակ մէջ ձեռք բերեցին, գրամա
նութիւնար մշակուղի քանդակեցին եւ
նութիւն մեր առեւել կր քանակն անոր
նութիւններում ինքն ինքն շինեալ
նութիւն

Գրգռվածիան կը վերադառնէ
յայտնաբերող զրոյսմ պէտք է, Գայր,
Դարձ շատ զրոյսմ, Երբ վաղաքին
Բաւաւիւր լսուիւն Սեր ձեռնարկելիք
Եղիտաւաւքը տարնին ցփիտ տեւէր

ԹԻՆԼԵՆԻ ՓԼԵՐՁԵՆ ՊՈՒՆԻ
Գրողս է, քաղաքի մինե, օգա-
տաւային երկմեւեկ Հաստատել
Երկունք կ'ըլլան Նա յապտակով
Գրող մնիկ օրնարդղիւր չփեւ
Ե. Գրիգոր Գրողն արժանաբան չա-
լիկի մօտ անկում մը ունեցան.
Գրողն է կտորագուեցաւ ՋԳՏ

Ե. Գ.

ԼՈՒՅԱՆՑՔԻ ՎՐԱՅ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ՝
ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՄԱՍՏՈՎ

Գրայք մարդրոյն արեւուն հնու
 Վր զարեւոյն մըկու Սահկա մը
 Ծաւուն ու Երջանիւթիւնն է։

Միմ զպատերազմն ու զինքնազ
 զարեւի թուայ մի յառաջակոր Սպա-
 յաւ իմ ի լուսաւն։... Ազգերու Եւ-
 նակցիւնի մարդկոյն յայլմ
 մը Վազպարն արտաւանդութիւնն

Յոռիակոյն մի, ապեւմ, ի
 զարեւոյն Կան ր ժամանակն ու
 նաւար պայլակ կ'արտաւանդուի
 իմ իմ ի լուսնի իրեղն զարգացալ
 իմ իմ սնու ժամանակն իմ իմ
 պատերազմն Բայք, մարդկա-
 թիւնարութիւնն ի մէկ լուսաւն
 արդէնեւս մըկաւ իմ յառաջ Յոռի
 ապեւմը մանաւորն Սպարազկ ի
 կանիւնն

Խաղաղութիւն բառը հացի չափ
 շատ արտասանուեցաւ, մանաւան
 ակիջին տասնեակ տարիներու ըն
 թացքին։ Թեր ու դժմ խօսողնե
 րանակ կը կազմեն։ Ասոնք ալ ի
 բնոյց պաշտօնական կաճառներ
 ունեցան։

Ոսպարհուրթիւն, չէ՞, քանի որ
Ազգերու Դաշնակցութիւնը ծնա-
Այո՛ր, իսպարհուրթիւն պիտի աճե-
րեւէ, քանի որ Լօբաբնօի զաշնա-
գիրը ստորագրուեցաւ:

Յոռուները, այս մասին, աւել
ուժեղ են իրենց փաստերուն մէջ
Երկունը զինադաւարէն առդի
կարգրեցաւ առատորէն հոռու
ինչպէս մարդիկ չդարցեցան ժը
նէվի մէջ Թէ ալլուք առատորէ
ճառելու վիշէմ հղանաւոր մէ
կապողական Վորսովի գերբեր
իկ կարդաւ...

Իսկ Լօյսարնօի թժաղթը՝ Ապս
դան պիտի պատահանէ:
Մինչ այդ, «Ոճիր»-աբեմնի լու
մը շատ պերճախօսօրէն կը պարզ
պետական լառաշրիմու ի՛նչնները
խաղաղասիրական իմաստով առաճ

* *

Այս լուրը թերթերու մէջ կար
դացիք բոլորդ:

Լրտեսութեան մասին է:
Մեծ կրկիր մը իրեն զաշնակի
րողին վրայ մատնիչներու կազմա-
սկիզբուցիլին է՝ կ'աշնիցնէ՛լ: Ու ա-
սերկա առն պահա՛նն երբ իր մայր-
քաղաքին մէջ Լօբարնօի զաշնա
գիրը կը ստորագրուէր, մեծ ազ-
մուկնիւրով, կարգազօրն լոյսիւրով:

[illegible]

Լրտեսություն հետ խաղաղու-
թեան համար ալ պարագրոշնե-
անհրաժեշտ են: Պետական գլոխը
այս ձեռով կ'ըմբռնէ խաղաղութիւնը
իւրիւս ասիկա աշխատու-
թեան բաժանումի սկզբունքէն կու-
տայ:

ՄԱՏԻՔԱՆ ԵՍՀՊԱՀ

ԴՊՐՈՑԻ ՆԱՄԱՐ

Ընունկիլէ-Կօնէսի մէջ դպրոց
մը բանարու համար, հող մը վար-
ձուաւ է տասը տարի պայտահան-
ժամով: Կաթ. պատկերակութիւնը
խոտաքած է 5000 ֆր. նպաստ սճա-
րել:

Մ Ո Ռ Յ ԵՐ Ե Մ

... Հա՛, կը իշխեմ, աչքերը թա-
ծուկ, մազերը առատ, որոնց մե-
լուսը կը պտտեմ, թոյտը շրթնե-
րը հովէ՛կ դողդա՛սն ստերե՛կ պե-
նը բացուէ՛ն ու կը գողցու՛ն պե-
նըր մաստերը մէջ մէջէ՛կ Եւ
կե՛նիկ ա՛ն կ'ըւար. նաեւ կը իշխե-
ր յա՛տ ամբար, շա՛տ փայտե-
ցաւ. վիճիտ սրբունքը աչքին փայ-
կն վառ պիտունքը պէս կոխու-
նաւ ու երգէ՛ց...

... Որքանով մեղն էր, ծախյա ունեցող արտերուն մեշի սողերուն պէջինը ու արածակ, ծախյա կը խալալայն ջուրի գնդակներուն պէս, որ խիճերուն մեշէն կը բռնին ու կ'անցնեն, զուարթ ու տխուր. ինչպէս կ'ուժիթն բերնին մեշ գնին ու լայ. անկա, գը յիշեմ, Թեւկէս նուրբ իր ծախյովը եղեգ...

Ո՛հ, ինչո՞ւ չեմ կրնար յիշ-
դեռ երգը: Շրթներուն զգիլը բռ-
ցաւ աղանձիկ կտուցի մը պէս
բերանը, այն ատեն, ծովն էր ազ-
նիւ իւրեղան անօթի մը փողին, որ
կապիկը ֆողքաբէ է ջննաւտ.
երգե՛ց...:

ԱՊԼԱՄ'... ՌԼԱՄ'ԱՄ'...
Ա՛ՎԱ, ինչո՞ւ է ջեմը յիշեր:

Լսացը կոկորդու կը թրթռնային,
 երբ կաքաւի պէս վիզը կը ծռէր
 հուրճըր ծաղիկի պէս կը քլաւ
 թարթիչները կիսով ին կ'իջեկէին
 կը նայէր մատներունը, կուլար ու
 կ'երգէր, կ'երգէր ու կուլար...
 Առաւ... առաւ...:

Ու կուլային բոլորը. կուլար անը,
Խակին յոյզը շաղշաղ. ի՞նչ տխուր
էր երգը որբուկին: Ու, դե՛ռ, սիր,
սխա մէջ այդ քնամոծոտ շաղը կը
Յեկեկեկայ, Յոգիւիս մէջ այդ տխուր
վանկերը կը ծփփծփան: Ու չլը յի.
Ինքն ինչ. աստուծո՛ւ երաժշտական

Միայն, որբո՛ւկ, որբո՛ւկ, լժի՛ս
էն լուկի՛ բառերն եմ մոռցել: Ընթա-
ցաւ՝ պատմող խօսքի՛նդ եմ մա-
ցել: Ասա՛ղ, մոռցել եմ...:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱԴՐ
ԲՆԿԵՐԳ ԽՐԵԿԱՆՆԵՐՈՒ

ԵՆ ՀԱՍԱԳԻՏՈՒՄԸ

ԵՄ՝ տաճան հանդերձ դեռ քեզ
լուծում էր ստացածն ու հեղձ արդիւն
զախճիկն ուր շարժելի փորձքար
խառնուցվեան բուռն ստանդը
Հասանալիս էր որ Հանքափ-
լու վանքն առաջադաս լուծեւ Կնե-
փոխանական փոփոյն եւ նոր ըն-
թուր ինքնուր կատարուր՝ մշակե-
լուսմանն ուր փառացի վեհան ան-
տեսն եւն ալս Տեւանդուհարն ա-
նելն եւ ամեն ջանք ըր լծալից
ողակտել ընկերփորանսն ուր մա-
ղակելն կտալարուն վանքն յալս
շրջելն վերնապահ լուծեալ Տեմ-
րուկի վերնապահ կուսակցու ինքն որ
Հասնալուսն ուր Տեմուրեան է Եւսմար
ԻՕԻ Տեմար

Կենտրոնացրե՛ք ձեր ուժերը յայն-
 քան ճեմուհեացու ճմարտորեն ճա-
 նալու մարերնու մը եւ ճանաչա-
 ցու տրուեցաւ։ Արեւմտացի ըմբի-
 վարականները կը փախան պատմա-
 լութեան պաշտնէ ստանձնելէ, որ
 յազիս սկզբներէ սեւ, արեւելեան
 չկայ։ Ընկերայականները գրեթէ
 բոլոր երկրներնու մէջ իշխանութիւն
 ձեռք առին, հոգ չէ թէ ժամա-
 յաւաքու ճակատի, օրինակ՝ գրեթէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՊԱՏԵՐԱՆԻՆԻ, ՌԶ ԵՄԵՐԻՈՒ
ԴԱՆՈՒՄԻՆԻ ԵՎ ՈՂԻՄԻՆԻ ԲԱՆԿԻ ԲԱՆԿԱՆԵՐԸ ԵՎ ՍԵՐՎԻՍԵՐԸ

"HARATCH,"
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAAVARCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration: 208 bis, Rue Lafayette
Paris (10e).
Հիմնադրված է 1888 թ. 11 օգոստոսին

ՉՈՐԻՔՆԱԲԻՐ
30
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1925
30 DÉCEMBRE 1925
On reçoit des annonces
en français et en arménien.

Հիմնական Nord 57-82

ԲԱՓՆ ԵՅԻՆ	Լուսնայ	Վեցնայ	Տարիկան
Յրադրում և գաղտնիքներ 16 ֆր.	—	35 ֆր.	65 ֆր.
Անդրախ և —	—	10 ֆր.	20 ֆր.
Ամերիկա —	—	3 ֆր.	5 ֆր.
Ուրիշ Երկրներ —	—	50 ֆր.	90 ֆր.

Հասցեի փոփոխության համար 1 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

Խմբագիր ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՔԱՆ
որում անունին պետք է ուղղել դրամական ամեն առաքումը

Ա. ՏԱՐԻՔԻ ԹԻՒՆ 65

Յր հրատարակում է ԿԻՐԱՅԻՐ, ՉՈՐԻՔՆԱԲԻՐ և ՈՒՐԱՐԱՅԻՐ

ԳԻՆ 40 ԱՆԵՂԻՄ

ԵՐԿՈՒՆ ԽՕՒԲԵ

ԱՆ ԱՍԻՔԻ ԿԱՆՅՈՒՆԻՔ

Քուրբանը «ձերմուրդիկներն ու «Հաբիթիկներ Միլիյենն այն-
քան խանդավառությամբ զոդունեցին որևէ մեկը չորս դաշնա-
գիրը, որ քան կ'ընէ «Նրեխանը»
Խմբագրականի մեջ մէջ, որ յայտնաբերվեցին որ, մեր ամա-
նուկական պարտականությունը չորս դաշնագիրը կը նկատէ հետե-
ւանքը՝ Ազգային Դաշնակցութեան ինքնուրույն որոշման և կը
հրմուռ:

— Գլխիկեցուցին որոշում, որ ասիական Երկրների կառավարութիւնը
անոր ինքնակալին տուր Գլխիկեցուցին պատասխան մը:
Եւ շարունակելով բացատրել դաշնագիրն իսկ իմաստը, կը
պատմէ թէ Քուրբանն ստիպուած էր խոնարհիլ այդ որոշման առ-
ջև, կամ ճանաչել այն որդիքն, որ որովհետեւ «Վտանգաւոր է մե-
կապիտանը», նեղուկ էր փնտռել:

— Այդ նեղուկը այն պետութիւնն էր, որ ժայռի մը պէս անյողորդ-
կեցած է ինքնուրույն իրաւունքն պետութիւններու միջև:
Եւ ասիական Երկրների կառավարութիւնը, որ ան իրենց
գիտելով թէ ինչ փնտնալուծել կոտէ և կ'ընէ, այդ նեղուկը, իր
պայքարին մէջ էր արագաշարժական իմաստ, երբ եւրոպական ճանաչ-
ման, թուրքական կողմերին, բրիտանական փախկնալուծները կ'արժակէր իր
կայսր:

Այս տողերը այնքան պերճապատ են, որ անկողի կը դարձնեն որ
և է մեկուկիւն կամ խորհրդածուխներ:

Բայց շարունակենք:
— Գլխիկեցուց յօդարձեցին մեկնել դարձել ծնող Քուրբանին
որովհետեւ ան կը մարտնչէր իրաւունքն որ իմաստ որ անվիճելի էր:
Այդպիսի, այնքան անվիճելի է այդ իրաւունքը, որ Մուսուլման չի
փորձել որ անոր մաստղը ընկ զիստ ժողովուրդը, ինչպէս ըրաւ, և
իսկ նա ժողովուրդը, ձեռք ձեռք տալով Քուրբան փաշաներուն, շար-
դարձներուն և աւարտուեցին:

Եւ որպէս զի պակաս քան չմայ, «Նրեխան» չի մտնար շնչով
Նաեւ թէ ինքնուրույն Մուսուլմանը երբեք «չպիտի միմայ Քուր-
բանի իրաւունքները», և թէ, «Երկիրները զոգրէ չլիքին ունեւայ,
անկողի պահելու համար իր արեւելեան ընդարձակ սահմանները,
չեղբայրն զինուորական խորը ուժի եւ բոլորովին ազատ կրնայ
զգալ իր ձեռքերը միւս ճակատներուն վրայ»:

Ընեմք, ամալիկեցին, որ Մուսուլման վէճը շատ պարզ է մեզի հա-
մար, — աշխարհակալութիւն, քաղաքի կրօն, անդիմադառ արդե-
րութեան պայքար, կոչեցէր ինչ որ կ'ընէր, Այս ստեղծական իրար
կ'արձեն երկուսն ալ, բրիտանականն ու առաքականը, քաղաքն-
դարձաբանութիւնն ու բանտ-իր-գիւղայեանը:

ձեռք այդ պատճառով, մեր հակաաղակողներուն չենք հաղթել,
— Մուսուլման իրաւունքն է թէ, բոլորեալ կամ արտաքական, այդ հաղթ
այ վճռած են ամենք, ինչպա՞ս «Երաւարան» Քուրբանը՝ Բայց կը
հաղթենք, — այսպէս ամեն ճակատի վրայ թեւ թիւուրէ հաղթե-
լանալով Քուրբանը, զորանցով, չգիտցնելով, լրացնելով զայն,
զորն էր ստանալ համապատասխան արդիւնք: Իրողութիւնները
խնայաբար զոգրելով, զոգրելով դրամներուն հետ չգիտցնելով, անոր հայա-
նայած ընդարձականութեան ղեմ ձայն-մարտուն չնախկին, զուգ-
րուրդներուն, ազատարարութեան, համաշխարհային լիզմադրու-
թեան հը ծառայել, թէ համաշխարհային, համաշխարհային անու-
թեան զարգացման, ասիական կրթութեւն բողբոջման: Ճակատարա-
կան պատուի մը գործակալով Քուրբանը «ազատագրական» շարժու-
թեւն, հոգեկարգէ փրկելով անկողի, վարչապ ուժ մը, անոր հետ ձեռք
ձեռքը ոչնչացնելով հայկական անկախութիւնը, զուգ- օրհնութիւն
բերքէ նա ժողովուրդին թէ անե՛ք:

Մուսուլման անվիճելի իրաւունքն է Քուրբանը համար, իսկ
հարմար ու շարիճեալը — չլսեմք վանք — «հայկական ինքնուրու-
թեան»:

Մենք միմայ այստեղ այ նեղ հետեցեալ զարդիւնը այն իմաս-
տութեան, որ յեղափոխական կը հռչակ և ամեն զնով կը զորացնէ
փոքր ժողովուրդներու մահադա իմաստը, Քուրբանը, իսկ հայա-
կալիկականային այդ լուծին ղեմ ընդունալով արարելը, հայ քիւրտ,
Երբեք հայ ասորի Այդ իմաստութեան եւ միաներուն խորհրդա-
կան շնորհիւ է որ այստեղ ընդունում պէն կը թանախին հայ ժո-
ղովուրդին մնացորդները, եօթը միլիոնը վրայ, իսկ Քուրբանը կը
լրաց 750,000 քառ քիլոմետր տարածութեան մը վրայ, և է կ'անրէ
ու կը կոտորէ յանուն համաշխարհային յեղափոխական...

Այլ չարք կ'անցնենք, եթէ դիմադրականութիւն է ձեռք բերած,
ստիպում այն ամենը կայ: Իսկ ղեմ լիզմադրականութիւն է որ կը պաշտ-
պանէր, իտալականներէ թէ աւելի քան մը չէին կրնար ընել զայն
պատկանելու համար:

ՄԱՍԻՔԱՆ

ՌԻՍԻՔԱՆ ԵՆ ՆԱՍԻՔԱՆ

ՌԻՍԻՔԱՆ հանրային կենտրոնն կը
խառնուի, այնքան ցիւրի մէջ կը
կորէ ճիւղաճաղակ, տաղանդաւոր
կամեղեցիկ: Ան օրէն է վեր որ
բարձր վարժող վարժարան տալու:
Հարաւատան երկայն ճանաւ, որով
զետե՛ն կորէ եւ է անգաղար կը
զատուի, կը տարալից անգաղար
խառնուի որովհետեւ կ'ընէ հաստա-
ցած իր անդրէ կենտրոն մէջ, քե-
րէն հարազատ կ'ընդունան:

Նոյնիմը 1268, քանն թէ դի-
տէն արքայած, կը ղեկ տա Նա-
նաստ պատուին:

— Այդ, ես ասում եմ, չկար
Հայաստանն և այստեղ կայ Հայաս-
տան:

Ու է կ'անցնէր:

— Երեկ երկրի վարչառու-
ները, ձրիակները, մարդա-
պանները ձեռնդրեցին իր. այ-
ստեղ հանրութեան շահերին ու
երկնայինութեան խորհուրդ մար-
կան ձեռնդրեցին:

Երեկ (1919), այս մարտնչը
հաղթեց Պոլսի հաստ, քառ չէր
զանգեք մարդապաններուն: Այդ
երկրի եւ անոր վարչիւնը փա-
նարաններ, և այդպէս այլ շարու-
նակն այն պայմաններու, անկողի
ու Երկրային երկնային մարտնչ
է, կարելի է չէնքնել, քաղաքի թիւ-
թեւն, հաստանները երեկ
(1921), այս բարձրական աւերակ
կը սլակար է է պատուիրակու-
թեան բոլորակը, և որովհետեւ
մարտնչ զայն ինքնուրույն ղեմ զե-
նու ճանաւ, և իտալական, ափ
կ'անրէր միայ պատուիրակութեան
զուգը երեկ... Բայց իր բաւե:

Շուրհիւրը բերելով, ինքնու-
րույն ղեկ, 27ին նորէն դիւրեւ
զուգ կ'անրէ, նշարարելու համար
Հայաստանի շարժանքները դարձ-
ապատուիրակութիւն Պոլսուստն տար-
անք այս փառապատուիրակութեան
նեղուրդ մտնում, ազդեցիկ է շար-
ժանքներն ու լսեցիք է, ստեղծելով
հայ զինուորական աշխատանքը
և դիտել է որ չկայ այլ մի կապեցի
կայի չէրապար և անցնելով ամա-
նաբեր ժողովուրդներուն ու զուգը
զաղաքականութեան մէջ:

Ի հաւելիք անշուշտ, այդ
«զաղաքիկ» ընդարձակութիւնը
այն է որ երեկ մարտիկ օրհասական
կրօն մեղքին, զարդանքն ու գա-
րէն... «զաղաքիկ» զաղաքականու-
թեան — Հարաւորութիւն: Մարդա-
բազմակի և լսելով հերեմները,
պատուիրակութեւն, շարժեց, քառն
թիւնը եւ անկողի լսողական
թիւնն կ'արտաքան թիւնը, որովհե-
տեւ զորն արտաքան ձերտառա-
նէն, հայադրելին երեւում նաեւա-
րդ, որովհետեւ «մարտնչներն աւելի
հանգիստ կառավարելու ճիւղա-
զուգը նոր կը տեսնէ այն երկրի-
շարժանքները հայ — նոր կը հան-
նայ հայ ժողովուրդի պայքարական»
և է զարմահեր «խոնարհիլ իր
հաղաք զուգը» և է կ'ազդարարէ:

«Նա ով չի խոնարհուել —
մարդ չէ»:

Օրուան նշանակաւոր — սողալ է.
Օղտուկէք անիկէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԱՆԿԱՄ ՄԵՆ ԱՆ

Մեզի կը հաստան թէ Քուրբան հիւպատոսարանին ծանօթ պ-
ղին լրայ այն բոլոր Հայերը որոնք հիւպատոսարանին դիմած են հա-
մախոթութեան և անգաղար համար, բայցա՛նակ միմայն անցած են նա-
նային պատուիրակութեան ղեկավար յայտարարած է թէ ներկայացուած պա-
տուիրակութեան կրնան ցտուղի միմայ Քուրբանն ու Հրեաները, իսկ
շատ հազուադէպ պարագաներու մէջ՝ այս կամ այն Հայը:

ԱՆԿԱՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՏԱՐԱՆԸ ԳՈՐԾԵՄ ՄԵԿԱՆՈՒ

Գրած էինք թէ անկախութեան շարժանքը Պոլսի հաստն է
Դասարանը չնամարձակեցաւ: Պոլսու մէջ շատի անբաւարարները,
քննեց միմայ ձերբակալուածներու թուիկները և հրահանգ տուաւ
նստակցութեան այդ մարդիկը Երկրի զրկել շատուելու հա-
մար: Երկրային, իր շարժանքի անգաղարիկ Երկրի իր իրաւարանին
Երկրի զրկուածներուն մէջ է Նաեւ զրկուած Միմայն է՛ք:
Դասարանի նախագահը հետեւեալ յայտարարեց իրենց զործու-
նելութեան մասին:

— Մաս միմայ մը ասալ Երկրիին մեկնելով այցելեցինք Գը-
րէնի, Կիսարիա, Սլավա, Թրասա, Ամասիա, Տրապիզոն, Կիսիլի-
յանէ, Երզնում, Որդէ և Կիսարի, Զատիւ, համար զկարել ղեմ
յիտաղիական ղեկարգ կազմակերպողները: Ցաւով տեսնեմ որ կարգ
միմայն Երկրային մէջ զանազան զաւարտը ասալ նորը հանդիսացած
է իտալական շարժանքները:
Կիսարիի ղեկարգ կազմակերպած է Նազըլիստ Նաեւ Անշու-
նայի, որ շուրհիւր մէջ 40-60 հոգի հաւաքելով աննց զուգը
փախկնալ կապած է ցոյցներու միմայ է զկարելին ղեմ: Այս մարդը
յարարելութեան մէջ զանազան է Տիարակերի մէջ կարողան հան-
նայ զիստ շնչիւրդին հետ, ինչպէս կը հաստատեն իր վրայ
բանտա փառապատուիրակը:

Սլավալ մէջ զկարել և վերանուրդի ղեմ պրոպագանդ կա-
տարանն և այդտես ռեճով օպիսիաներ փակեցան են, քանով որ
19 հոկտեմբ ֆէտալիկներ խուսեց որ կազմուած է, որովհետեւ Եր-
կիր ղրկուած են, պիտական մարդիկը սպաննելու, մնացեալներն
այ Սլավա վերանորոգիչները պիտ մարցնէ:
Երզնում, Որդէ և Կիսարիի մէջ հետ նամա՛նքիական ղեկարգ
պատանական, բոլորն այ իրենց արժանի պատիւը կրեցին:

Մարաշէն զարձակ 32 երեւելիներ ձերբակալուելով Երկրի
զրկուած են:

ԱՐԺԱՆԱՍՏԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽԵՒԻՐ...

ԲՐԱՅԱԼԻՆՈՒ ԱՆՈՒՍԱԿԱՆՈՒՆԻՔԻՆ ԵՆ ԻՐ ԿԱՅԻՆԱՆ

«Ուսեթիւնիսիր կազմելի Բրայնի Գ. Սիփուրի կը հետադրէ
թէ Երկրիին մէջ կառուցութիւն շատ լարուած է և է երբ Թէ՛՛՛՛՛
Իրաւի համար, աւելի տաղանդաւոր փուլի մէջ պիտ մտնէ Եր-
կիրի մէջ կրկին անգամ զուստուած և զինուորական խորհուրդ,
նախագահութեամբ Մուսուլման Բէմալի Մամալիկեց են բոլոր բա-
նաներուն հրամանատարները:

Մուսուլման Բէմալի մօտիկ անձ մը հետեւեալ յայտարարեց
Գ. Սիփուրի —

— «Մուսուլման նաեւա՛նքին հոգային կորուստը, աննշան է բաղ-
դարանք արժանապատուութեան այն կորուստին, որուն ենթա-
րուցեալ Մուսուլման Բէմալի և իր կատարութիւնը, որովհե ղեմ
բուսն հայապատուիրակը կը շարունակուի: Այն զատ վայն հայ
նոր ապաստանութեան մը Բիւրոյիստանին հիւսիսարեւելի, իման անց-
հայ զարման ապաստանութեան, և որուն պատճառը կը կարծուի
Ֆիւրուրիստանի ստիպական ինքնակալութեան պատճառով, համաժամ
Ազգային Դաշնակցութեան վերին որոշման: Կատարութիւնը
պիտ կրնայ երեւելիներ փրկել, եթէ կարնաւ ինքնուր
իրաւարանութեամբ վերջնելու, փոխանակ ստիպուած լլլալու խոտուած
նոր Բիւրոյիստան զատ արդարեալ ձեռնարկ է Ալլապէս, պիտ
մարչ պատուարով յայտարարել իր հեղինակութեան վերանստա-
նուելու և ներքին յեղափոխութեան մը ասուջը անակու համար: Այս
փոխադրել հետադրելուն միմայ միջոցը այն է որ Ալլապի կարգ
ը զինուորական իրաւարանութեան համաժամութեամբ իրաւարանութեան
համաժամութեամբ ստանալ և ոչ թէ երեւի իրեն
Բիւրոյիստան ընդ պատճառներու լլլալու: Բաւական չէ փոխարանութեան
հեղին, որովհետեւ այն աստի պարզապէս պիտ կործուի թէ Քուր-
բանը Մուսուլման Անգլիայ ծախնելին: Անգլիա պէտք է բարեացակաւ
(Լուսնու շարունակութիւնը կարգաւ Գ. Ե):

Եւ այն է նրանցով որ շարունակեալ 10, յաճախորդներն
եան համար: